

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง
อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

THE PEOPLE'S PARTICIPATION IN DRUG PREVENTION
IN KOH CHANG SUB-DISTRICT, KOH CHANG POLICE STATION.

ธงชัย แก้วประเสริฐ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
คณะวิทยาการจัดการ
สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก
ปีการศึกษา 2568

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง
อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

THE PEOPLE'S PARTICIPATION IN DRUG PREVENTION
IN KOH CHANG SUB-DISTRICT, KOH CHANG POLICE STATION.

ธงชัย แก้วประเสริฐ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
คณะวิทยาการจัดการ
สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก
ปีการศึกษา 2568

ชื่อเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบล
เกาะช้างของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
ผู้วิจัย นายธงชัย แก้วประเสริฐ
ชื่อปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบ

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ สามัคคีธรรม)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ พันธุ์งาม)

..... กรรมการและเลขานุการ
(ดร.อินทิรา มุ่งเมือง)

คณะวิทยาการจัดการ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก อนุมัติให้รายงานการ
ค้นคว้าอิสระฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดี
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ พันธุ์งาม)

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้างของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเพราะความเมตตาและกรุณา จากอาจารย์ ดร.ภาณุมาศ หมอสินธ์ และอาจารย์ ดร.อินทิรา มุ่งเมือง ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่คอยให้ความช่วยเหลือคำแนะนำให้คำปรึกษาแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อ ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และศาสตร์ต่าง ๆ อันมีค่ายิ่งตลอดจนเจ้าของหนังสือตำราวารสารเอกสาร และงานวิจัยทุกเล่มที่เป็นแสงสว่างส่องนำทางให้สืบค้นข้อมูลจนประสบความสำเร็จขอกราบขอบพระคุณผู้นำชุมชนและชาวบ้านทั้ง 13 หมู่บ้านเขตพื้นที่ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งการเก็บข้อมูลการวิจัยส่งผลให้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ทุกคนที่คอยให้กำลังใจให้คำปรึกษาคำแนะนำต่าง ๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สำหรับบุคคลที่สำคัญยิ่ง และจะขาดเสียมิได้ผู้วิจัยขอขอบคุณครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจสำคัญมาโดยตลอดระยะเวลาที่กำลังศึกษาคุณค่า และประโยชน์ที่เกิดจากงานวิจัยเล่มนี้ขอมอบเป็นกตัญญูตเวทีแด่คุณแม่บัง แก้วประเสริฐ มารดาผู้เป็นที่รักยิ่งและผู้มีอุปการะคุณทุกท่าน

ธงชัย แก้วประเสริฐ

ชื่อวิทยานิพนธ์	: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
ผู้วิจัย	: ธงชัย แก้วประเสริฐ
ชื่อปริญญา	: รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ดร.อินทิรา มุงเมือง
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: ดร.ภานุมาศ หมอสินธ์
ปีที่สำเร็จการศึกษา	: 2568
สถาบัน	: สถาบันวิทยาการแห่งแปซิฟิก

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง 2) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้างของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับประชากรในชุมชนตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 374 ชุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาในอันดับที่สามคือการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาในอันดับที่สี่ คือ การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติด อยู่ในระดับปานกลาง และอันดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ อยู่ในระดับน้อย

การศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง เกิดจากประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เกรงกลัวอิทธิพลมืดคุกคาม การประชาสัมพันธ์ การณรงค์เกี่ยวกับปัญหายาเสพติดยังไม่ทั่วถึง และปัญหาอีกประการหนึ่งคือผู้ที่ติดยาเสพติดในชุมชน ส่วนมากไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ ซึ่งทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เป็นไปอย่างล่าช้า ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบล

เกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ได้มีข้อเสนอแนะในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด คือ ควรจัดให้มีการให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน และประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับปัญหาของยาเสพติดในปัจจุบันอย่างทั่วถึง เพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และช่วยกันนำความรู้ที่ได้รับไปแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน เพิ่มการรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงโทษของยาเสพติดให้มากขึ้น เตรียมตัวรับมือและหาแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ และจัดบุคลากรและหน่วยงานในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้เพียงพอในพื้นที่เสี่ยง เข้มงวดในการตรวจให้มากขึ้นเพื่อเป็นการป้องกันอีกทิศทางหนึ่ง และควรมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การป้องกันยาเสพติด

Title : The People's Participation in DRUG Prevention in Koh Chang SUB-District, Koh Chang People Station.

Author : Thongchai Keawprasoet

Degree : Master of Public Administration

Advisor : Dr. Intira Mungmuang

Co-advisor : Dr. Panumat Mohsin

Graduated year : 2025

Institute : Pacific Institute of Management Science

Abstract

This research aims to: 1) study the level of public participation in preventing and solving drug problems in Koh Chang Subdistrict, Mae Sai District, Chiang Rai Province, under the jurisdiction of the Koh Chang Police Station; 2) investigate the problems, obstacles, and suggestions related to public participation in preventing and solving drug problems in Koh Chang Subdistrict; and 3) explore guidelines for resolving issues concerning public participation in preventing and solving drug problems in Koh Chang Subdistrict. This study employed a quantitative research approach using a survey research method. Data was collected through questionnaires administered to 374 residents of Koh Chang Subdistrict, Mae Sai District, Chiang Rai Province. The statistical analyses used included frequency distribution, percentages, mean, and standard deviation.

Overall, public participation in preventing and solving drug problems in Koh Chang Subdistrict was at a moderate level. When analyzed by five dimensions, participation in awareness was at a moderate level, ranking first. This was followed by participation in activities, also at a moderate level. Participation in expressing opinions ranked third, also at a moderate level. Participation in problem-solving was fourth, at a moderate level. Finally, participation in planning and implementation was at a low level.

The study identified problems and obstacles in public participation in preventing and solving drug problems, stemming from a lack of public knowledge and understanding of laws, reluctance to express opinions due to fear of intimidation, insufficient public relations and campaigns regarding drug problems, and the lack of cooperation from drug users within the community, which consequently slows down law enforcement efforts. Regarding suggestions for public participation in preventing

and solving drug problems, it was recommended to: provide comprehensive knowledge and understanding of current drug issues to community leaders and the public, enabling them to address drug problems collaboratively; increase campaigns to raise public awareness of the harms of drugs and prepare them to tackle drug-related issues; ensure adequate personnel and agencies for drug prevention and suppression in at-risk areas; enhance strict enforcement and checks as a preventive measure; and rigorously enforce relevant laws.

Keywords : Participation, DRUG Prevention

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
ขอบเขตของการศึกษา	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	7
แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด	15
แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	23
ข้อมูลเกี่ยวกับสถานีดำรวจภูธรเกาะช้าง	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	36
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	36
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล	40
การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล	41
บทที่ 4 ผลการศึกษา	42
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	52
สรุปการวิจัย	52
อภิปรายผล	54
ข้อเสนอแนะ	57

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	58
ภาคผนวก	64
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	65
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญ	70
ประวัติผู้วิจัย	72

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
ตารางที่ 1	แนวคิดหลักที่นักวิชาการและนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	13
ตารางที่ 2	แนวคิดหลักที่นักวิชาการและนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับยาเสพติด	22
ตารางที่ 3	แนวคิดหลักที่นักวิชาการและนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด	27
ตารางที่ 4	จำนวนตัวอย่างแต่ละหมู่บ้านเฉลี่ยตามสัดส่วนของประชากร	38
ตารางที่ 5	แสดงจำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามเพศ	43
ตารางที่ 6	แสดงจำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามช่วงอายุ	43
ตารางที่ 7	แสดงจำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามระดับ การศึกษา	44
ตารางที่ 8	แสดงจำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามอาชีพ	44
ตารางที่ 9	แสดงจำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามรายได้ต่อ เดือน	45
ตารางที่ 10	ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายา เสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้างของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง	45
ตารางที่ 11	ค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่ม ตัวอย่างจำแนกตามการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในการ รับรู้	46
ตารางที่ 12	ค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่ม ตัวอย่างจำแนกตามการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในการ แสดงความคิดเห็น	47
ตารางที่ 13	ค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่ม ตัวอย่างจำแนกตามด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมใน การดำเนินกิจกรรม	48
ตารางที่ 14	ค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่ม ตัวอย่างจำแนกตามด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมใน การแก้ไขปัญหายา	49
ตารางที่ 15	ค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่ม ตัวอย่างจำแนกตามด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมใน การวางแผนดำเนินการ	50

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิด	4
ภาพที่ 2 ลักษณะภูมิศาสตร์อำเภอแม่สาย ในส่วนเขตรับผิดชอบ ของ สภ.เกาะช้างเป็นพื้นที่ราบลุ่มทั้งหมด 86 ตารางกิโลเมตร	33
ภาพที่ 3 สถานที่สำคัญและเส้นทางคมนาคมในพื้นที่รับผิดชอบ สภ.เกาะช้าง	33

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับปัญหาสังคมที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่างซับซ้อน อาทิเช่น ปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการล่องละเมิดทางเพศ การใช้ความรุนแรง และปัญหาครอบครัวด้วย สถานการณ์ปัญหายาเสพติดของประเทศได้มีการแพร่ระบาดทวีความรุนแรงขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการลักลอบนำเข้ามาหลายชนิด เช่น ยาไอซ์ ยาบ้า ยาอี เป็นต้น และถึงแม้เจ้าหน้าที่ของรัฐจะได้ทำการปราบปรามจับกุมการค้ายาเสพติดอย่างเข้มงวดและจริงจัง แต่ก็ไม่ได้ทำให้การแพร่ระบาดของยาเสพติดลดลงเลย ได้ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมที่ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ยาเสพติดเปรียบเสมือนมหันตภัยที่คอยกัดกร่อนและบั่นทอนสังคม ซึ่งทำให้นักชนชาติเสื่อมถอยลงหรือด้อยคุณค่าลง หากสังคมใดมียาเสพติดเข้ามาแพร่ระบาดมาก สังคมนั้นก็จะเต็มไปด้วยประชาชนที่ด้อยคุณภาพ และมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และวัฒนธรรม เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ สำหรับประเทศไทยนั้นได้ประสบกับปัญหายาเสพติดมาโดยตลอด ในปี 2552 ประเทศไทยต้องประสบกับปัญหา ต่าง ๆ มากมาย เช่น วิกฤติเศรษฐกิจของโลกวิกฤติทางการเมือง และความสมานฉันท์ของคนในชาติ วิกฤติทางสังคมอาชญากรรมที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ปัญหาการว่างงาน ความยากจน ฯลฯ วิกฤติปัญหา เหล่านี้ทำให้ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของยาเสพติดจะมีมากขึ้นสูง คาดหมายได้ว่าจำนวนและปัญหาอันเกิดจากยาเสพติด ก็จะมีแนวโน้มในเกณฑ์สูงเช่นกัน หากไม่มีทิศทางและยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ปัญหาเสพติดก็จะเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการฉุดรั้งประเทศไทยทั้งประเทศ (คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 82/2552, เรื่อง ยุทธศาสตร์และกลไกการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามนโยบายรัฐบาล, 2552.)

การแพร่ระบาดของยาเสพติดมีแนวโน้มทวีความรุนแรงขึ้นอย่างมาก มีการขยายแพร่ระบาดในวงกว้างขึ้น ซึ่งสามารถเข้าถึงทุกพื้นที่ทุกชุมชน แม้จะมีการใช้กฎหมายอย่างรุนแรงแล้วก็ตาม ยาเสพติดทำให้ประเทศต้องสูญเสียงบประมาณมากมายมหาศาลในการป้องกันและแก้ไขปราบปราม ต้องสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศจำนวนมาก และเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาทั้งมวล เพราะยาเสพติดได้ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งผู้เสพ ครอบครัว สังคม ประเทศชาติ โดยรวมจนส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติ เนื่องจากก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมาอีกมากมาย ล้วนเป็นปัญหาที่มีความเกี่ยวโยงและมีองค์ประกอบต่าง ๆ มากมายสลับซับซ้อนยากแก่การแก้ไขเป็นอย่างยิ่ง ยาเสพติดเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่สามารถจะแก้ไขได้โดยฝ่ายเดียว แต่ถือเป็นหน้าที่ของทุก ๆ ฝ่าย ทุก ๆ คนที่จะต้องผนึกกำลังกันต่อต้านยับยั้งการแพร่ระบาด และแก้ไขปัญหายาเสพติดให้หมดไปจากการติดตามผลการดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดทำให้ทราบว่าการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจะประสบความสำเร็จได้จำเป็นจะต้องได้รับความ

ร่วมมือจากภาคประชาชน และต้องดำเนินการตั้งแต่ระดับชุมชน หมู่บ้าน ในปี พ.ศ. 2550 รัฐบาลจึงจัดตั้งศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ศตส. อบท.) ขึ้น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีบทบาทในการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นรูปธรรมต่อมาในปี พ.ศ. 2552 รัฐบาลได้กำหนดเป้าหมายการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยยึดชุมชนเป็นพื้นที่หลักโดยใช้ยุทธศาสตร์ 5 ร้วป้องกัน ซึ่งพื้นที่หลักที่เป็นเป้าหมายในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ชุมชน และหมู่บ้าน เป็นพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐบาลได้มีข้อสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องถ่ายโอนภารกิจด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนในให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบโดยตรง ซึ่งทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งก็ได้ปฏิบัติภารกิจด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนมาก่อนแล้ว โดยรัฐบาลไม่ได้มอบหมายหรือสั่งการ เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตระหนักดีว่าปัญหายาเสพติดเป็นภัยที่ซ่อนตัวอยู่ในทุกชุมชน ซึ่งต้องหาทางป้องกันแก้ไขและขจัดไปให้หมดสิ้น (คำสั่งศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ที่ 4/2550, เรื่อง จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2550.)

สถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้นำนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติในภารกิจด้านการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด เนื่องจากสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง ตั้งอยู่ตำบลเกาะช้างซึ่งเป็นที่ราบหุบเขาริมฝั่งแม่น้ำรวก เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งทิศเหนือติดต่อกับประเทศสหภาพเมียนมาร์ โดยมีแม่น้ำรวกเป็นแนวกันอาณาเขต ถือได้ว่าเป็นตำบลที่ติดชายแดน โดยเฉพาะปัญหายาเสพติดจะมีมาก และต้องได้รับความร่วมมือจากทุกคนในชุมชนและจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนก็เช่นเดียวกัน จะต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมให้กับผู้นำชุมชนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด นอกจากนั้นจะต้องทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในเขตรับผิดชอบของตนเองอย่างสูง เนื่องจากเป็นตำบลที่ติดชายแดน และยังจะต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับผู้นำในชุมชน เพื่อให้ร่วมเป็นเครือข่ายในการปฏิบัติงาน เพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง พบว่ามีการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่ต้องทำการแก้ไข และจะต้องทำการวางแผนงานบริหารจัดการด้านงบประมาณ และบุคลากรรวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้เกิดประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่กำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องมีเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด และระบบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหายาเสพติด ดังนั้นความร่วมมือระหว่างผู้นำชุมชนกับสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง จึงมีความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน โดยให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้บรรลุถึงความสำเร็จ จากการศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งจะพบว่า การแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยอุดมการณ์ของชุมชนจะสะท้อนถึงความเป็นปึกแผ่นของชุมชน ความสามัคคี จึงต้องกระทำร่วมกันทุกองค์กรทุกหน่วยงานในชุมชน เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

สถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง มีหน้าที่ในการดูแลความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ครอบคลุมเขตพื้นที่รับผิดชอบในพื้นที่ทั้งหมู่บ้าน 13 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านปางห้า หมู่ที่ 2 บ้านสันนา หมู่ที่ 3 บ้านสันบุญเรือง หมู่ที่ 4 บ้านสันหลวง หมู่ที่ 5 บ้านป่า

แดง หมู่ที่ 6 บ้านป่าช้างงาม หมู่ที่ 7 บ้านม่วงคำ หมู่ที่ 8 บ้านเหมืองแดงน้อย หมู่ที่ 9 บ้านศรี ป่าแดง หมู่ที่ 10 บ้านศรีชัยภูมิ หมู่ที่ 11 บ้านป่าแดงหลวง หมู่ที่ 12 บ้านร้อง หมู่ที่ 13 บ้านสันหลวงใต้ ซึ่งจากสถิติในปี พ.ศ. 2566 ได้มีการจับกุมคดียาเสพติดของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอมะนัง มีสถิติการจับกุมทั้งสิ้น 63 ราย ผู้ต้องหาส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่และนอกพื้นที่ที่เข้ามาทำงานหรือพักอาศัยในเขตตำบลเกาะช้าง ซึ่งตำบลเกาะช้างทางทิศเหนือติดต่อกับประเทศสหภาพเมียนมาร์ โดยมีแม่น้ำรวกเป็นแนวกั้นอาณาเขตถือได้ว่าเป็นตำบลที่ติดชายแดน และมีช่องทางธรรมชาติสามารถข้ามเข้ามาราชอาณาจักรอย่างผิดกฎหมายได้ ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาอาชญากรรมไปจนถึงปัญหาด้านยาเสพติด และนับวันจะมีจำนวนมากขึ้นการส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนถือเป็นนโยบายสำคัญของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย ซึ่งตั้งติดต่อกับประเทศสหภาพเมียนมาร์ จัดเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาด้านยาเสพติดอย่างสูงของอำเภอมะนัง เพื่อนำผลวิจัยที่ได้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีบทบาทสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน รวมถึงการส่งเสริมความเข้มแข็งภายในชุมชนให้มีประสิทธิภาพต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่ตำบลเกาะช้างของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง เพื่อนำไปพัฒนาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติและประชาชน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหายาของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) เกี่ยวกับการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้าง ตำบลเกาะช้าง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย จำนวน 13,479 คน (สถิติ

ประชากรทางการเมืองทะเบียนราษฎรพื้นที่ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ข้อมูลเดือนมกราคม 2567)

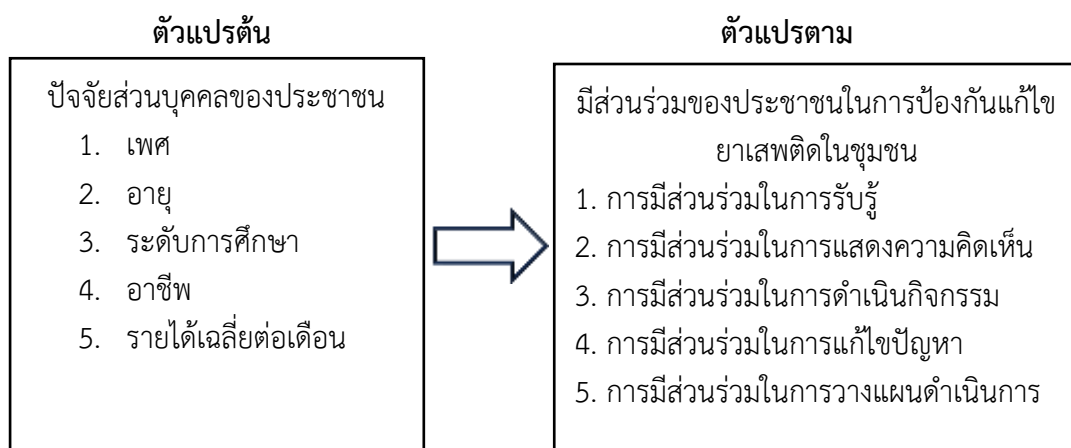
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นประชากรตำบลเกาะช้างเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้กำหนดความคลาดเคลื่อน 5 % และระดับความเชื่อมั่น 95% (เครซีและมอร์แกน Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 374 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขยาเสพติด โดยมีกรอบแนวคิดในการศึกษาที่กำหนดมาจากตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม

1. ตัวแปรต้น คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

2. ตัวแปรตาม คือ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบความแนวคิด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

2. ได้ทราบปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

3. ได้ทราบถึงแนวทางและผลการวิจัยนำไปแก้ไขปัญหายาเสพติดของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา จึงกำหนดความหมายของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลเกาะช้าง ที่มีส่วนร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนร่วมกับสถานตำรวจภูธรตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมระดับพื้นฐาน ไปจนถึงกิจกรรมสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการรับรู้ การร่วมแสดงความคิดเห็น การนำนโยบายไปปฏิบัติ การร่วมวางแผน การเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา การร่วมตัดสินใจ การประเมินผลความสำเร็จของโครงการ จนถึงการต่อยอดหรือก่อตั้งโครงการใหม่

ชุมชน หมายถึง พื้นที่ 13 หมู่บ้านของตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ซึ่ง อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย หมู่ที่ 1 – หมู่ที่ 13 ได้แก่ บ้านปางห้า บ้านสันนา บ้านสันบุญเรือง บ้านสันหลวง บ้านป่าแดง บ้านป่าซางงาม บ้านม่วงคำ บ้านเหมืองแดงน้อย บ้านศรีป่าแดง บ้านศรีชัยภูมิ บ้านป่าแดงหลวง บ้านร้อง บ้านสันหลวงใต้

ผู้นำชุมชน หมายถึง กำนัน และผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่บ้านของตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 13 หมู่บ้าน

ยาเสพติด หมายถึง ยา หรือสารเคมี หรือวัตถุชนิดใด ๆ ที่เป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ หรือจากการสังเคราะห์ เมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีการกิน ดม สูบ ฉีด หรือวิธีใด ๆ ก็ตามเป็นช่วงเวลา หรือนานติดกันจนทำให้จิตใจและร่างกายทรุดโทรม

การแก้ไขปัญหายาเสพติด หมายถึง การให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโทษและพิษภัย-ของยาเสพติด ปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มีส่วนผลักดันให้คนไปพึ่งยาเสพติด รวมทั้งการดูแลเอาใจใส่ให้คำปรึกษา และให้อภัยกับบุคคลที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้กลับมาอยู่ในสังคมตามปกติของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มีภูมิลำเนาและอาศัยอยู่ในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น หมายถึง การแสดงความคิดเห็นการจัดรูปแบบของการจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การแสดงความคิดเห็นการวางแผนจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การแสดงความคิดเห็นในสาระสำคัญของแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในการป้องกัน การแก้ไขปัญหายาเสพติด และการเสนอวิธีแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และห่างไกลยาเสพติด การจัดกิจกรรมด้านการให้คำปรึกษาปัญหายาเสพติด การกำหนดโครงสร้างและผู้ที่มีรับผิดชอบในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา และการรายงานผลการดำเนินกิจกรรมด้านการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในชุมชน

การมีส่วนร่วมในการแก้ไข้ปัญหา หมายถึง การตัดสินใจแก้ไข้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน การตัดสินใจเมื่อมีประเด็นที่จะต้องตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนการป้องกัน และแก้ไข้ปัญหายาเสพติด การหาสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคของการจัดทำแผนการป้องกัน และแก้ไข้ปัญหายาเสพติด การแก้ไข้ปัญหายาเสพติดในชุมชนและการควบคุมสถานการณ์เมื่อเกิดปัญหาในชุมชน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง ผู้วิจัยได้ศึกษาตำราทางวิชาการ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด
3. แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
4. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมถือเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จของการดำเนินกิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ มากมายที่ต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้ดำเนินกิจกรรมได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐราชการ เสนอความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งความหมายของการมีส่วนร่วมนั้นมีผู้ให้ความหมายไว้หลายทัศนะ ดังนี้

สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ, (2549: 15) ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากร ว่าหมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มตัดสินใจในการปฏิบัติงานและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวของบุคลากรเอง การที่จะสามารถทำให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหายา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของบุคลากรให้ดีขึ้นนั้นผู้นำจะต้องยอมรับในปรัชญาการพัฒนาว่า มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของผู้อื่นและพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของส่วนรวมในองค์กร

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, (2550: 7) ให้ความหมายการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมสมทบ ทรัพยากร และร่วมรับผิดชอบจากการดำเนินงาน จะเป็นการช่วยพัฒนาศักยภาพของประชาชน เกิดความพึงพอใจจนบรรลุเป้าหมาย การมีส่วนร่วมไม่ใช่เพียงแคการเข้าไปเป็นกรรมการในคณะกรรมการต่าง ๆ เท่านั้น ยังรวมถึงกิจการที่ประชาชน ชุมชนสามารถดำเนินการเอง โดยรัฐบาลเป็นผู้กำกับ และสนับสนุน

Cohen, J., & Uphoff, N, (1981: 6) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมของชุมชนว่า สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร
2. การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนารวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ
3. การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

โดยสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือ และเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา รวมถึงได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาค

United Nation, (New York : United Nation , 1981: 5) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการในการพัฒนา โดยมีการเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้น และมีพลังของประชาชนในด้านต่าง ๆ คือในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคม และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น และในการปฏิบัติตามแผนหรือโครงการต่าง ๆ โดยความสมัครใจ

สรุปความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การให้โอกาสให้บุคคลประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ตัดสินใจในการปฏิบัติงานและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ร่วมดำเนินงาน ร่วมสมทบทรัพยากรและร่วมรับผลประโยชน์จากการดำเนินงาน เป็นกระบวนการในการพัฒนา โดยมีการเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.1 ขั้นตอนการมีส่วนร่วม โกวิท พงงาม, (2545: 8) ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชนในการพัฒนาควรมี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากชาวบ้านยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อมไร้ประโยชน์เพราะชาวบ้านจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานเหล่านั้น

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวบ้านรู้จักวิธีการคิดการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลรู้จักการนำเอาปัจจัยข่าวสารและข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจน แต่ก็มีความสามารถที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงาน จะทำให้ชาวบ้านสามารถคิดต้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวบ้านย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้นได้รับผลดีได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันในโอกาสต่อไปจึงอาจจะประสบกับความยากลำบาก

2.2 ระดับการมีส่วนร่วม อรรถพร นาคมหาสาสินธุ์, (2550: 19-34) กล่าวถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 5 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐ เป็นระดับที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นน้อยสุดซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนในการได้รับ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานของภาครัฐ โดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ในการนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริง ถูกต้อง ทันสมัย และประชาชนสามารถเข้าถึงได้

ระดับที่ 2 การเปิดให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน การปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐอย่างอิสระและเป็นระบบ โดยหน่วยงานภาครัฐให้มีกระบวนการรับฟัง ความคิดเห็น ปรีกษาหารือทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และนำข้อเสนอ ความคิดเห็น ประเด็นที่ประชาชนเป็นห่วงไปเป็นแนวทางการปรับปรุงนโยบาย การตัดสินใจและพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานในหน่วยงาน

ระดับที่ 3 เป็นระดับที่หน่วยภาครัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องในกระบวนการกำหนดนโยบาย การวางแผนงานโครงการและวิธีการทำงานโดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่จัดระบบ อำนวยความสะดวก ยอมรับการเสนอแนะและการตัดสินใจร่วมกับภาคประชาชน การมีส่วนร่วมระดับขั้นนี้มักดำเนินการในรูปแบบกรรมการที่มีตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วม

ระดับที่ 4 การที่หน่วยงานภาครัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมีบทบาทเป็นหุ้นส่วนหรือภาคีในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ

ระดับที่ 5 การเสริมอำนาจประชาชน เป็นระดับที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทเต็มที่ในการตัดสินใจ การบริหารงานและการดำเนินกิจกรรมใด ๆ เพื่อเข้ามาทดแทนการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐดำเนินการ หรือปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับสูงสุดนี้เน้นให้ประชาชนเป็นเจ้าของดำเนินการภารกิจ และภาครัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, (2546: 17) ได้กล่าวถึงระดับของการมีส่วนร่วมตามหลักการทั่วไปว่าแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูล ของตน/ครอบครัว/ชุมชนของตน
2. การมีส่วนร่วมรับข้อมูลข่าวสาร
3. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ โดยเฉพาะในโครงการที่ตนมีส่วนได้เสีย โดยแบ่งเป็น 3 กรณี

แล้วแต่กิจกรรมในตนอยู่ในขั้นตอนใด ต่อไปนี้

- 3.1 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจน้อยกว่าเจ้าของโครงการ
- 3.2 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจเท่ากับเจ้าของโครงการ
- 3.3 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจมากกว่าเจ้าของโครงการ
- 3.4 การมีส่วนร่วมทำ คือร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด
- 3.5 การมีส่วนร่วมสนับสนุน คืออาจไม่มีโอกาสร่วมทำ แต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ

- 2.3 แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วม ชิต นิลพานิช และกุลธณ ธนาพงศธร, (2532: 362)

ได้กล่าวถึงหลักการการมีส่วนร่วมดังต่อไปนี้

1. หลักการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างทางราชการกับประชาชน โดยยึดถือความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานหรือต่อบุคคล

2. หลักการจัดความขัดแย้ง ความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ และความคิดจะมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานพัฒนาเป็นอย่างมากเพราะจะทำให้งานหยุดชะงักและล้มเหลว

3. หลักการสร้างอุดมการณ์และค่านิยมในด้านความขยันความอดทน การร่วมมือ ความซื่อสัตย์ และการพึ่งตนเอง เพราะอุดมการณ์เป็นเรื่องที่จะจูงใจประชาชนให้ร่วมสนับสนุนนโยบาย และเป้าหมายการดำเนินงาน ซึ่งอาจก่อให้เกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

4. การให้การศึกษาอบรมอย่างต่อเนื่องเป็นการส่งเสริมให้คนมีความรู้ความคิดของตนเอง ช่วยให้ประชาชนมั่นใจในตนเองมากขึ้น การให้การศึกษาอบรมโดยให้ประชาชนมีโอกาสทดลองคิดปฏิบัติจะช่วยให้ประชาชนสามารถคุ้มครองตนเอง ได้รู้จักวิเคราะห์เห็นคุณค่าของงาน และนำไปสู่การเข้าร่วมในการพัฒนา

5. หลักการทำงานเป็นทีม สามารถนำมาใช้ในการแสวงหาความร่วมมือในการพัฒนาได้ดี

6. หลักการสร้างพลังชุมชน การรวมกลุ่มกันทำงานจะทำให้เกิดพลังในการทำงาน และทำให้งานเกิดประสิทธิภาพ

2.4 ยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน สำนักมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด, กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา และทบวง มหาวิทยาลัย, (2545: 118) ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์ในการส่งเสริม การมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 2 ประการคือ

1. การจัดกระบวนการเรียนรู้ สามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1.1 จัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ของหมู่บ้านเพื่อทำความเข้าใจ และเรียนรู้ร่วมกันในประเด็นต่าง ๆ

1.2 จัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือจัดทัศนศึกษาระหว่างกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ภายในชุมชนและระหว่างชุมชน

1.3 อบรมเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะด้านต่าง ๆ

1.4 ลงมือปฏิบัติจริง

1.5 ถ่ายทอดประสบการณ์ และสรุปบทเรียนที่จะนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการทำงานที่เหมาะสม

2. การพัฒนาผู้นำเครือข่ายเพื่อให้ผู้นำเกิดความมั่นใจในความสามารถที่มี และช่วยให้สามารถริเริ่มกิจกรรมการแก้ไขปัญหา หรือกิจกรรมการพัฒนาได้ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

2.1 แลกเปลี่ยนเรียนระหว่างผู้นำทั้งภายในและภายนอกชุมชน

2.2 สนับสนุนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนอย่างต่อเนือง และสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร ที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง

2.3 แลกเปลี่ยนเรียนและดำเนินงานร่วมกันของเครือข่ายอย่างต่อเนื่องจะทำให้เกิดกระบวนการจัดการและจัดองค์กรร่วมกัน

2.5 ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วม นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, (2547: 4) จำแนก ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมไว้ 6 ประการ คือ

1. ปัญหาและอุปสรรคจากฝ่ายที่ควรจะให้เข้าร่วม คือ ฝ่ายราชการหรือฝ่ายผลิต ดำเนินการเพียงลำพังโดยไม่ยอมหรือไม่เต็มใจให้ชุมชนมีส่วนร่วมด้วย อาจเนื่องมาจาก

1.1 ไม่เคยชิน เพราะทำให้ขาดความสะดวก ขาดความเป็นส่วนตัวการใช้ภาษาพูดเป็นแบบวิชาการ

1.2 ทำให้ฝ่ายอื่น ๆ เห็นพฤติกรรมการทำงานของตน หรือทำให้ต้องมีความโปร่งใสมากขึ้น จะทุจริตหาผลประโยชน์ได้ยากขึ้น

1.3 ไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องให้ฝ่ายอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมด้วย

1.4 คิดว่าฝ่ายอื่น ๆ ก็ไม่มีความรู้ที่เหมาะสมเพียงพอ

1.5 คิดว่าฝ่ายอื่น ๆ ด้อยกว่าฝ่ายตนหรือเฉื่อยชาจึงไม่ควรจะร่วมงานด้วย

1.6 ยึดถือระบบอุปถัมภ์ โดยข้าราชการยึดถือการสั่งการลงมาตามลำดับชั้น โดยคำนึงถึงพวกพ้องเป็นหลักผัดผ่อนการนัดหมายชาวบ้านมีส่วนร่วมหรือผัดผ่อนนัดหมายชาวบ้าน แต่คอยบริการเจ้านายทั้งที่มีได้นัดหมายไว้ก่อน

1.7 มองเห็นว่าฝ่ายอื่น (ราษฎร์) ไม่สำคัญต่อการมีส่วนร่วม หรือบางสังคมใช้วิธีบังคับเกณฑ์แรงงานมาร่วมเป็นผลให้ราษฎร์ไม่เกิดความรักหวงแหนในสิ่งที่มาร่วมทำนั้น

1.8 พิจารณาวามีตัวแทนของผู้ที่มาร่วมมักจะเป็นบุคคลที่ไม่ใช่ตัวแทนทั้งหมด โดยมักจะร่วมกับบุคคลฐานะดีเท่านั้นโดยมิได้คำนึงถึงตัวแทนของแต่ละกลุ่ม

2. ปัญหาและอุปสรรคจากฝ่ายที่ควรจะมีส่วนร่วม เนื่องจาก

2.1 ไม่ทราบเรื่องการให้เข้าไปมีส่วนร่วมด้วยหรือไม่ทราบว่ามีกิจกรรมนั้น

2.2 กลัวว่าเข้าไปมีส่วนร่วมแล้วจะเสียเวลาหรือเกิดความขัดแย้ง หรือเสียประโยชน์

ประโยชน์

2.3 ไม่ทราบว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างไร เนื่องจากไม่เคยให้พูดคุยอย่างเสมอภาคมาก่อน

ภาคมาก่อน

2.4 กลัวว่ามีความแตกต่างทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น ฐานะต่างกัน การแต่งกาย การแสดงท่าทาง หรือเป็นคนละกลุ่มคนละพวกกัน ทางเพศทางศาสนาที่แตกต่างกันมาก มักทำให้การมีส่วนร่วมเป็นไปได้ยากมากขึ้น

2.5 เชื่อว่าการมีส่วนร่วมไม่จำเป็นสำหรับตน เพราะคิดว่ามีผู้อื่นเข้ามามีส่วนร่วมแล้ว

2.6 เข้าไปมีส่วนร่วมแล้วไม่ได้รับการยอมรับ เช่น แพทย์ต้องฟังคนไข้เล่าอาการบ้าง แต่บางกรณีแพทย์ไม่ฟังหรือท่าทางไม่สนใจ ทำให้ผู้ป่วยรู้สึกไม่ได้รับการยอมรับ

2.7 มีอคติเป็นส่วนตัวอาจไม่มั่นใจในความสามารถของตนหรือมีบทเรียนที่ไม่ดีในอดีต เช่น เคยได้รับการดูถูกเหยียดหยัน หรือเข้าร่วมแล้วเสียเวลาไม่ได้ประโยชน์

2.8 รู้สึกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ทำตามสัญญาหรือไม่ได้ความเป็นธรรม เช่น เมื่อร่วมประชุมก็รับปากจะทำแล้วไม่ทำ หรือทำแต่ล่าช้าจนเกิดผลเสียไปแล้ว หรือมักล่าเอียงช่วยพวกตัวเองแต่ไม่ช่วยราษฎรผู้ยากจน

2.9 การมีส่วนร่วมเป็นไปได้ไม่เท่าเทียมกัน ทำให้ผู้เข้าร่วมไม่พอใจในบทบาทที่เข้าไปร่วมซึ่งอาจเป็นเพียงเพื่อเป็นพิธีการ หรือเพียงแต่นำไปรายงานทำให้เข้ามามีส่วนร่วมแล้ว

2.10 อยากเข้าไปมีส่วนร่วม แต่มีแรงเสียดทานจากสังคมรอบข้างจึงไม่อาจเข้าร่วมได้

2.11 เข้าไปร่วมด้วยแล้วแต่ยึดประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม มีประชาชนบางกลุ่มที่ไม่คำนึงว่าส่วนรวมจะเสียประโยชน์อะไร ขอเพียงให้ตนได้ประโยชน์เท่านั้น

3. ปัญหาและอุปสรรคจากทั้ง 2 ฝ่าย เนื่องจาก

3.1 ต่างฝ่ายต่างไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องให้ฝ่ายอื่นมีส่วนร่วม

3.2 การไม่ชอบรวมกลุ่มหรือไม่ชอบทำงานเป็นทีม ทั้งฝ่ายได้และฝ่ายเสียประโยชน์

3.3 ชาวบ้านบางคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน และขณะเดียวกันผู้นำหมู่บ้านไม่ได้รับความเชื่อถือ และความเคารพศรัทธาจากชาวบ้านเท่าที่ควร

3.4 ปัญหาจากการเอาเปรียบกันของแต่ละฝ่าย เช่น เมื่อฝ่ายของรัฐบาลจะจัดเวทีประชุมแล้วเชิญชาวบ้าน หรือองค์กรพัฒนาเอกชนเข้าร่วมฟัง และแสดงความคิดเห็นฝ่ายที่จัดก็มักควบคุมโดยเอาเปรียบฝ่ายอื่น เช่น การปิดกั้นการแสดงความคิดเห็น ดังนั้นจึงควรให้มีกรรมการร่วมจัดการประชุม

4. ปัญหาและอุปสรรคจากหลักการที่ยึดถือต่างกัน กล่าวคือ

4.1 ความขัดแย้งไม่ร่วมมือกันมีรากฐานจากปรัชญาแนวคิดและทิศทางการพัฒนาที่ต่างกัน

4.2 การมีส่วนร่วมจะเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง ต้องมาจากพื้นฐานความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เท่าเทียมกัน

4.3 การบริหารงานแบบรวมศูนย์อำนาจจะไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมเพราะการจะให้ผู้อื่นมาร่วมกิจกรรม หรือร่วมความคิดด้วยต้องกระจายอำนาจเพื่อสนองความต้องการที่หลากหลายจากบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ให้มากที่สุด

4.4 มีการคอร์รัปชั่นเกิดขึ้น ทำให้ฝ่ายที่ได้ประโยชน์พยายามปกป้องประโยชน์นั้น ๆ โดยไม่คำนึงถึงเหตุผลที่ควรจะเป็น

5. ปัญหาและอุปสรรคจากการสื่อสาร เนื่องจาก

5.1 การมีส่วนร่วมจะเริ่มขึ้นเมื่อประชาชนได้รับข่าวสาร เข้าไปเป็นที่ปรึกษา และเป็นตัวแทนของชุมชนที่มีส่วนร่วมตัดสินใจ

5.2 การมีส่วนร่วมจะเพิ่มไปยังบุคคลกลุ่มต่าง ๆ มากขึ้น เมื่อต่างฝ่ายต่างมีข้อมูลในเรื่องนั้น ๆ ใกล้เคียงกัน

5.3 ขาดข้อมูลพื้นฐานอย่างเพียงพอ จึงควรจำแนกประชาชนในท้องถิ่นเป็นกลุ่มผู้สนใจแต่ละเรื่องให้ชัดเจน

5.4 การขาดข้อมูลอย่างเพียงพออาจทำให้การแสดงความคิดเห็นเป็นไปโดยใช้อารมณ์

6. ปัญหาและอุปสรรคจากการใช้วิธีการไม่เหมาะสม คือ

6.1 การริเริ่มโครงการต้องเริ่มที่ตัวปัญหาแล้วให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับปัญหานั้น โดยร่วมอภิปรายแล้วกำหนดวิธีแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

6.2 การแสดงความคิดเห็นไม่ควรเป็นการพูดในที่ประชุมเพียงอย่างเดียว เพราะอาจมีผลกระทบต่อผู้ให้ความเห็นหรือครอบครัว และอาชีพของบุคคลนั้น ๆ ได้

6.3 ควรให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมเป็นกรรมการในหน่วยงานของรัฐให้มากขึ้น เช่น สถานีตำรวจ โรงเรียน กรรมการการเลือกตั้ง โรงพยาบาลของราชการ เป็นต้น

6.4 การมีส่วนร่วมต้องให้เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่แสดงความคิดเห็นได้โดยเท่าเทียม และอยู่บนพื้นฐานที่เคารพซึ่งกันและกัน

6.5 ไม่ระบุให้ชัดเจนว่าจะให้ฝ่ายใดมีส่วนร่วมแค่ไหนเพียงใดและอย่างไร ให้เหมาะสมกับแต่ละโครงการ

6.6 ให้โอกาสเข้าร่วมในสถานที่และเวลาที่ไม่เหมาะสมทำให้ประชาชนที่ไม่สะดวกแก่การเข้าร่วมได้จึงไม่เข้ามามีส่วนร่วม

จากแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แนวคิดหลักที่นักวิชาการและนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ที่มา : นิवास นิชัย, 2557

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
โกวิท พวงงาม, (2545: 8)	ขั้นตอนการมีส่วนร่วม 1. การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา 2. การวางแผนพัฒนา 3. การดำเนินการพัฒนา 4. การรับผลประโยชน์จากการพัฒนา 5. การประเมินผลการพัฒนา
อรพรรณ นาคมหาชาสินธุ์ , (2550: 19- 34) นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, (2546: 17)	ระดับการมีส่วนร่วม 1. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูล 2. การมีส่วนร่วมเป็นผู้รับข้อมูลข่าวสาร 3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4. การมีส่วนร่วมในการทำ 5. การมีส่วนร่วมในการสนับสนุน

ตารางที่ 1 (ต่อ) แนวคิดหลักที่นักวิชาการและนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
ชิต นิลพานิช และกุลธน ธนาพงศธร, (2532, หน้า 362)	แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วม 1. หลักการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างทางราชการกับประชาชน 2. หลักการจัดความขัดแย้ง 3. หลักการสร้างอุดมการณ์และค่านิยมในด้านความซื่อสัตย์ ความอดทน การร่วมมือ การซื่อสัตย์ และการพึ่งตนเอง 4. การให้การศึกษอบรมอย่างต่อเนื่องเป็นการส่งเสริมให้คนมีความรู้ความคิดของตนเอง 5. หลักการทำงานเป็นทีม 6. หลักการสร้างพลังชุมชน
สำนักมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา และทบวงมหาวิทยาลัย, (2545: 118)	ยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน 1. การจัดกระบวนการเรียนรู้ 2. การพัฒนาผู้นำเครือข่าย
โกวิท พวงงาม, (2545: 11)	กรรมวิธีในการมีส่วนร่วม 1. การเข้าร่วมประชุมอภิปราย 2. การถกเถียง 3. การให้คำปรึกษาแนะนำ 4. การสำรวจ 5. การประสานงานร่วม 6. การจัดทัศนศึกษา 7. การสัมภาษณ์ หรือพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ 8. การไต่สวนสาธารณะ 9. การสาธิต 10. การรายงานผล
นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, (2547, หน้า 4)	ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วม 1. ปัญหาและอุปสรรคจากฝ่ายที่ควรจะให้เข้าร่วม 2. ปัญหาและอุปสรรคจากฝ่ายที่ควรจะให้เข้ามามีส่วนร่วม 3. ปัญหาและอุปสรรคจากทั้ง 2 ฝ่าย 4. ปัญหาและอุปสรรคจากหลักการที่ยึดถือต่างกัน 5. ปัญหาและอุปสรรคจากการสื่อสาร 6. ปัญหาและอุปสรรคจากการใช้วิธีการไม่เหมาะสม

จากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนควรครอบคลุมขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการรับรู้
2. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม
4. การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา
5. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ

2. แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด

2.1 ความหมายของยาเสพติด

ยาเสพติดตามความหมายของพระราชบัญญัติยาเสพติด พ.ศ. 2522 ซึ่ง ปรากฏใน มาตรา 5 กำหนดไว้ดังนี้ ยาเสพติด (Narcotic Drugs) หมายความว่าสารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพ เข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น

1. ต้องการขนาดการเสพเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ
2. มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา
3. มีความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา
4. สุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง หรือ ยาเสพติด อาจหมายถึง สารใดก็ตามเมื่อ

รับเข้าสู่ร่างกายแล้ว โดยการกิน ฉีด สูบ หรือดม จะทำให้มีผลต่อจิตใจ และร่างกายของผู้ใช้สารนี้ โดยเฉพาะลักษณะต่อไปนี้

4.1 ยาเสพติดออกฤทธิ์กระตุ้นประสาท (Stimulant) ได้แก่ ใบกระท่อม โคเคอิน แอมเฟตามีน เป็นต้น

4.2 ยาเสพติดออกฤทธิ์หลอนจิตประสาท (Hallucinogen) ได้แก่ กัญชา แอล.เอส.ดี (L.S.D. = Lysergic Acid Diethylamide) ดี.เอ็ม.ที. (D.M.T.=Dimwethyl Trytamine) เป็นต้น

4.3 สารเสพติดออกฤทธิ์ผสมผสาน (Mixed) ได้แก่ กัญชา ถ้าเสพจำนวนน้อย จะกดประสาทอยู่ชั่วระยะหนึ่ง ต่อเมื่อเสพเพิ่มเข้าไปมากจะกลายเป็นพิษหลอนประสาทได้

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, (2536 : 21) กล่าวว่า สิ่งเสพติด หมายถึง สารเคมี หรือสารใดก็ตาม ซึ่งเมื่อบุคคลเสพ หรือรับเข้าสู่ร่างกายเป็นเวลานานไม่ว่าโดยการ กิน การสูบ การกิน การดม หรือวิธีอื่น ติดต่อกันเป็นเวลานาน หรือช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้ว จะก่อให้เกิดเป็นพิษเรื้อรัง ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมแก่บุคคลผู้เสพ และแก่สังคมด้วย

สรุปความหมายของยาเสพติด หมายถึง สารใดก็ตามเมื่อรับเข้าสู่ร่างกายโดยการกิน ฉีด สูบ ดม หรือวิธีใดก็ตามจะทำให้มีผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจของผู้เสพสารนั้น

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด

1. ประเภทของยาเสพติด

ในปัจจุบันยาเสพติดมีมากกว่าร้อยละหนึ่ง โดยสามารถแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ตามการออกฤทธิ์ และยังแบ่งตามแหล่งที่มา แบ่งตามกฎหมาย และแบ่งตามองค์การอนามัยโลก

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, (2542 : 16-19) ได้แบ่งประเภทของยาเสพติด ดังต่อไปนี้

1.1 แบ่งตามการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลาง สามารถแบ่ง ยาเสพติดออกเป็น 4 ประเภท คือ

1.1.1 ประเภทกดประสาท เช่น กลุ่มฝิ่น ยาระงับประสาท และยานอนหลับ สารระเหย กาว เครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์

1.1.2 ประเภทกระตุ้นประสาท เช่น แอมเฟตามีน เมทแอมเฟตามีน อีเฟดรีน กระเทียม โคคาอิน (โคเคน) กาแฟ ฯลฯ

1.1.3 ประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี ดีเอ็มที เห็ดขี้ควาย ฯลฯ

1.1.4 ประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน อาจกด กระตุ้น หรือหลอน ประสาทผสมร่วมกัน เช่น กัญชา ฯลฯ

1.2 แบ่งตามแหล่งที่มา

1.2.1 ประเภทที่ได้จากธรรมชาติ เช่น มอร์ฟิน กระเทียม กัญชา เป็นต้น

1.2.2 ประเภทที่ได้จากการสังเคราะห์ เช่น เฮโรอิน เซโคบาร์บิทัล แอมเฟตามีน เป็นต้น

1.3 แบ่งตามกฎหมาย แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

1.3.1 ประเภทถูกกฎหมาย เช่น ยาแก้ไอ น้ำตา บุหรี่ เหล้า กาแฟ

1.3.2 ประเภทผิดกฎหมาย ยาเสพติดให้โทษ ตามพระราชบัญญัติ ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยฉบับที่ 2 พ.ศ. 2528 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2530 จัดแบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ

ประเภท 1 ได้แก่ เฮโรอิน อาเซทอร์ฟิน อีทอร์ฟิน แอมเฟตามีน เป็นยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง

ประเภท 2 ได้แก่ ฝิ่น มอร์ฟิน โคเคอิน เป็นยาเสพติดให้โทษทั่วไป

ประเภท 3 ได้แก่ ยาแก้ไอที่มีฝิ่น หรือโคเคอินเป็นส่วนผสมยาแก้ไอที่มีฝิ่นออกฤทธิ์ เป็นส่วนผสม เป็นยาเสพติดให้โทษชนิดเป็นตำรับยาที่มียาเสพติดให้โทษประเภท 2 ผสมอยู่ด้วย

ประเภท 4 ได้แก่ อาเซติคแอน ไฮโดรด์ อาเซติลคลอไรด์ เป็นสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 หรือประเภท 2

ประเภท 5 ได้แก่ กัญชา กระเทียม เป็นยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าข่ายอยู่ในประเภท 1 ถึงประเภท 4

1.4 แบ่งตามองค์การอนามัยโลก แบ่งออกเป็น 9 ประเภท คือ

1.4.1 ประเภทฝิ่น หรือมอร์ฟิน รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์คล้ายมอร์ฟิน เช่น ฝิ่น เฮโรอิน

1.4.2 ประเภทบาร์บิทูเรต รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์ทำนองเดียวกัน เช่น เซโคบาร์บิทัล อะโมบาร์บิทัล พาราเลดีไฮด์ คลอไดอาซิฟอกไซด์

1.4.3 ประเภทแอลกอฮอล์ ได้แก่ เหล้า เบียร์

1.4.4 ประเภทแอมเฟตามีน เช่น แอมเฟตามีน เดกซ์แอมเฟตามีน

1.4.5 ประเภทโคเคน เช่น โคเคน ใบโคคา

1.4.6 ประเภทกัญชา เช่น ใบกัญชา ยางกัญชา

1.4.7 ประเภทคัท เช่น ใบคัท ใบกระท่อม

1.4.8 ประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี ดีเอ็มที เมสคาลิน เมล็ดมอร์นิง โกลี ต้นลำโพง เห็ดเมาบางชนิด

1.4.9 ประเภทอื่น ๆ เป็นพวกที่ไม่สามารถเข้าประเภทใด ๆ ได้ เช่น ทินเนอร์ น้ำมันเบนซิน น้ำยาล้างเล็บ ยาแก้ปวด บุหรี่

2. โทษพิษภัยของยาเสพติด คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ (2539: 16) กล่าวถึงโทษพิษภัยอันเกิดจากการใช้ยาเสพติด นอกจากจะมีผลกระทบโดยตรง ก่อให้เกิดโทษอันตรายต่อร่างกาย และจิตใจของผู้เสพเอง แล้วยังก่อให้เกิดผลกระทบทางอ้อมต่อระบบครอบครัวระบบสังคม และประเทศชาติได้ ดังนี้

2.1 โทษพิษภัยต่อผู้เสพ ฤทธิ์ของยาเสพติดจะมีผลต่อระบบประสาทและอวัยวะต่าง ๆ ของผู้เสพทำให้สุขภาพร่างกายทรุดโทรม เช่น มีรูปร่างผอม ซูบซีด ผิวคล้ำ ไม่มีแรง อ่อนเพลียง่าย สมองเสื่อม ความคิดความจำสับสน และเป็นโรคติดเชื้อมัน ๆ ได้ง่าย เช่น โรคตับ อักเสบ ไตอักเสบ โรคระบบทางเดินหายใจ โรคหัวใจ โรคกระเพาะปัสสาวะ ภูมิคุ้มกันต่ำลง ร่างกายจะลดลง มีสภาวะทางจิตใจไม่ปกติ สมรรถภาพทางจิตใจเสื่อม อารมณ์แปรปรวนง่าย ซึมเศร้า วิดวกังวล ความรู้สึกฟุ้งซ่าน ซึ่งจากผลร้ายที่เกิดขึ้นดังกล่าว จะผลักดันให้ผู้เสพยาเสพติดกลายเป็นบุคคลที่ไร้สมรรถภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจในการดำเนินชีวิตในสังคม ขาดความเชื่อมั่นไม่สนใจตนเอง ไม่สนใจการเรียนการทำงานและอาจประสบอุบัติเหตุได้ อันเนื่องมาจากฤทธิ์ของยาเสพติดที่มีผลต่อระบบประสาทและสมอง

2.2 โทษพิษภัยต่อสังคมและเศรษฐกิจ ผู้ที่เสพยาเสพติดจะมีพฤติกรรมที่นำไปสู่ปัญหาสังคมส่วนรวมได้ เช่น ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ปัญหาอุบัติเหตุ และปัญหาโรคเอดส์ เป็นต้น เป็นการสูญเสียทรัพยากรบุคคลอันมีค่า และเสียงบประมาณของประเทศส่วนรวมอย่างไรประโยชน์ที่จะต้องจัดสรรค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุคลากร เจ้าหน้าที่ในการป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

2.3 โทษพิษภัยต่อประเทศชาติ ผู้ที่เสพยาเสพติดและตกเป็นทาสของยาเสพติด เป็นผู้ที่ย่ำแย่ทำลายเศรษฐกิจ ความมั่นคงความสงบสุขของประเทศชาติ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ทำให้รัฐบาลต้องสูญเสียกำลังคน และงบประมาณแผ่นดินเป็นจำนวนมาก เพื่อใช้จ่ายในการป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

พูนสุข นิติวัฒน์, (2545: 17) ได้กล่าวว่า โทษพิษภัยอันเกิดจากการใช้ยาเสพติดนอกจากจะมีผลกระทบต่อผู้เสพโดยตรงทั้งทางร่างกายและจิตใจแล้ว ยังก่อให้เกิดผลกระทบทางอ้อม ต่อครอบครัว ประเทศชาติ ทั้งทางด้านสังคม และเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้

1. โทษพิษภัยต่อผู้เสพ ที่เห็นได้ชัดคือผลต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากฤทธิ์ต่อระบบต่าง ๆ ของร่างกาย เมื่อร่างกายรับยาเหล่านั้นเป็นประจำ ทำให้การทำงานของระบบต่าง ๆ

ผิดปกติจากเดิม ทำให้สุขภาพของผู้เสพเสื่อมโทรมลง มีร่างกายซูบผอมผิวคล้ำ สมองเสื่อม ป่วยด้วยโรคระบาดต่าง ๆ ที่ได้รับอิทธิพลจากฤทธิ์ยา เช่น โรคทางเดินอาหาร โรคปอด โรคหัวใจ โรคตับ โรคไต ฯลฯ ภูมิคุ้มกันต้านทานในร่างกายลดลง ทำให้ติดเชื้อโรคได้ง่าย และถ้ายาเสพติดนั้นมีสารอื่น ๆ เจือปนอยู่ด้วย เช่น เฮโรอีนเบอร์ 3 อาจมียานอนหลับหรือสารหนูผสมน้ำมันเบนซินบางชนิดมีสารตะกั่วผสมอยู่ด้วย ลักษณะเช่นนี้จะเพิ่มภัยจากสารเจือปนได้อีกด้วย นอกจากนี้ผู้เสพยาเสพติด โดยการฉีดยาหากมีการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน อาจถึงแก่ชีวิตได้เพราะเกิดภาวะติดเชื้อ เช่น การติดเชื้อไวรัส โรคเอดส์ จากการใช้เข็มและกระบอกฉีดยาร่วมกันของผู้เสพยาเฮโรอีน โดยฉีดเข้าเส้น ในส่วนของจิตใจพบว่า ผู้ติดยาเสพติดมีอาการผิดปกติ เช่น อ่อนไหวง่าย ซึม หรือเกรี้ยวกราด ในที่สุดก็จะเป็นบุคคลที่ไร้สมรรถภาพทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่สนใจตนเองขาดความรับผิดชอบไม่อาจทำงานหรือเรียนหนังสือได้ และมักประสบอุบัติเหตุ หรือแม้แต่การทำร้ายตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้ยัง ทำให้เสียทรัพย์สินซึ่งอาจเป็นสาเหตุในการก่ออาชญากรรม ปล้น จี้ หรือฆ่า เพื่อนำเงินมาซื้อยาเสพติด และความร้ายแรงของพิษภัยก็เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามปริมาณของยาเสพติดที่ผสมในร่างกายที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

2. โทษพิษภัยต่อครอบครัว การติดยาเสพติดนอกจากจะทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของตนเองและครอบครัวแล้วผู้เสพติดยังขาดความรับผิดชอบไม่เอาใจใส่ ไม่ห่วงใย ไม่ดูแลครอบครัวอย่างที่เคยปฏิบัติมา ทำให้ครอบครัวขาดความอบอุ่นต้องสูญเสียเศรษฐกิจ และรายได้ของครอบครัว เนื่องจากต้องนำเงินไปซื้อยาเสพติด และบางรายต้องจ่ายเงินจำนวนมากเพื่อใช้จ่ายในการบำบัดรักษา กลายเป็นภาระของครอบครัวในที่สุด หรือก่อให้เกิดปัญหาภายในครอบครัว เช่น ทำให้ครอบครัวไม่สงบสุข มีปัญหาความแตกแยกเกิดการทะเลาะวิวาท

3. โทษพิษต่อสังคมและเศรษฐกิจ ผู้เสพยาเสพติดสามารถก่อปัญหาให้เกิดขึ้นให้กับสังคมได้ในหลายลักษณะด้วยกัน เช่น การก่ออาชญากรรม การปล้น การจี้ ซึ่งทรัพย์สิน ทำร้ายผู้อื่นและยังอาจเป็นต้นเหตุของการสูญเสียทั้งชีวิตทรัพย์สินของผู้อื่น เช่น การเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนการเกิดอัคคีภัย และผู้ติดยาเสพติดยังเป็นที่รังเกียจของสังคมหรือเข้าสังคมไม่ได้ พฤติกรรมของผู้ติดยาเสพติด เป็นการถ่วงความเจริญก้าวหน้า การพัฒนาของสังคม สภาพการณ์ดังกล่าว ก็จะกลับกลายเป็นภาระของสังคมส่วนรวม ในการจัดสรรบุคลากรแรงงานและงบประมาณในการปราบปราม และบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดในที่สุด

4. โทษพิษภัยต่อประเทศชาติ ผู้ติดยาเสพติดจะตกเป็นทาสของยาเสพติด อาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้บ่อนทำลายเศรษฐกิจและความมั่นคง ความสงบสุขของประเทศชาติเนื่องจากผู้ติดยาเสพติดทำให้รัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายในการป้องกันปราบปรามแลบำบัดรักษา และทำให้ขาดทรัพยากรบุคคล ที่มีคุณภาพ ทำให้ประเทศชาติเสียกำลังส่วนหนึ่งของชาติไปอย่างน่าเสียดายโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ติดยาเสพติดที่เป็นเยาวชน ย่อมสูญเสียพลกำลังที่เป็นอนาคตของชาติถ้าสภาพการณ์เป็นเช่นนี้ความมั่นคงของชาติย่อมถูกกระทบกระเทือน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ยาเสพติดทุกชนิดเมื่อผู้เสพได้เสพเข้าไปแล้ว จะส่งผลโดยตรงต่อร่างกายและจิตใจของผู้เสพ และส่งผลกระทบทางอ้อมต่อครอบครัว ประเทศชาติทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจอีกด้วย

3. สาเหตุของการติดยาเสพติด ศรีประกาย ทัดตานนท์, (2543: 8) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการติดยาเสพติดไว้ว่า ประกอบด้วย สาเหตุ 3 ประการคือ ตัวบุคคล ตัวยา และสิ่งแวดล้อม

3.1 สาเหตุจากตัวบุคคลที่ทำให้มีการติดยาเสพติด ได้แก่

3.1.1 ด้านบุคลิกภาพ พวกที่ติดยาเสพติดมักมีพื้นฐานเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพผิดปกติ อ่อนแอ ต้องพึ่งผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา หรือมีบุคลิกภาพที่เบี่ยงเบน ก้าวร้าวต่อต้านสังคม

3.1.2 ด้านจิตใจ เคยเป็นโรคจิตประสาทมาก่อน หรือใช้ยาแก้ปวดประสาทเป็นประจำ

3.1.3 ด้านร่างกาย ใช้เพื่อเป็นยาบรรเทาปวดหรือเพื่อให้สบายขึ้น

3.2 สาเหตุจากตัวยาที่ทำให้ติดยาเสพติด ได้แก่

3.2.1 เกิดจากฤทธิ์ของตัวยาเสพติดซึ่งออกฤทธิ์ระงับความเจ็บปวด ขณะเดียวกันก็ทำให้จิตใจอารมณ์แจ่มใส เคลิบเคลิ้ม หลุดพ้นจากโลกแห่งความเป็นจริงที่เป็นทุกข์ออกไปสู่โลกแห่งความฝัน ซึ่งเป็นสุขในระหว่างการออกฤทธิ์ของยาเสพติด ผู้ที่มีความทุกข์ในใจเป็นประจำต้องการหนีจากภาวะความเป็นจริง และหาทางออกโดยการใช้อยาเสพติดทำให้ติดยาได้

3.2.2 เกิดจากฤทธิ์ของยาเสพติดเอง เมื่อใช้บ่อยครั้งจะเกิด การติดยาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เมื่อหยุดยาจะเกิดอาการขาดยาทำให้ต้องกลับไปใช้ยาเสพติดอีก

3.3. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อมและสังคม ที่ทำให้ติดยาเสพติด ได้แก่ อยู่ใกล้ชิดกับยาเสพติดใกล้ชิดกับผู้ติดยาเสพติด อยู่ในสังคมที่มีการขายยาเสพติดแพร่หลายในแหล่งชุมชนแออัด ซึ่งมีการแพร่ระบาดของยาเสพติด หาซื้อง่าย ทำให้วัยรุ่นซึ่งอยู่ในวัยอยากรู้อยากเห็นอยากลอง ในสิ่งที่ตนไม่เคยมาก่อน ถูกแนะนำชักชวนให้ลองใช้บางครั้งมีความเชื่อผิด ๆ เชื่อว่ายามีฤทธิ์ทำให้ขยันสามารถทำงานได้มากขึ้น และเด็กที่มีปัญหาทางครอบครัว ขาดความรักความอบอุ่น ขาดการดูแลเอาใจใส่ ก็จะเป็นสาเหตุทำให้ติดยาเสพติดได้

สุพัตรา สุภาพ, (2539 : 3) อธิบายการติดยาเสพติดว่ามีสาเหตุทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม และสิ่งที่สำคัญคือความอ่อนไหวทางอารมณ์และจิตใจของผู้ใช้โดยสรุปได้ ดังนี้

1. สังคมและเศรษฐกิจ ปัญหาเสพติดจะมีในเมืองมากกว่าชนบท โดยถ้าพูดถึงในด้านเศรษฐกิจแล้วคนยากจนจะติดยาเสพติดมากกว่าคนร่ำรวยหรือคนชั้นกลาง ซึ่งหากมองกลับกันก็มีปรากฏเสมอว่าสภาพเศรษฐกิจสังคมที่ไม่ดี อาจจะไม่มียาเสพติดก็ได้

2. ด้านวัฒนธรรม ในชุมชนบางแห่งโดยเฉพาะกลุ่มที่ยึดประเพณีวัฒนธรรมของตนเอง บางแห่งก็นิยมใช้ยาเสพติดที่เสพติดไม่ใช้เพราะติดยาหรือเพราะมีความทุกข์ใจ แต่เสพติดเพราะกลุ่มเสพติดหรือทำตามค่านิยมของกลุ่ม เช่น พวกฮิปปี้

3. ด้านอารมณ์ ช่วยปลดปล่อยความทุกข์ใจ อึดอัดใจความเจ็บปวดต่าง ๆ หรือทดลองของใหม่ เช่น อยากรู้อยากลอง อยากรู้ อยากรู้อยากลองในที่สุดเลยติดหรือการทำตัวเข้าพวกเดียวกันหรือให้กลุ่มยอมรับตน เช่น ในกลุ่มที่เสพติดหากไม่เสพติดก็เข้ากลุ่มไม่ได้

ปรียพัชรา ชัยรัตน์, (2546: 16-19) กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เยาวชน ตลอดจนผู้คนวัยอื่น ๆ หันไปเสพติดมีหลายประการ ดังต่อไปนี้

1. สาเหตุจากการถูกชักชวน เยาวชนส่วนใหญ่มีสถานการณ์ต้องการอยู่ร่วมกันต้องการได้รับการยกย่อง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่คณะ ฉะนั้นเพื่อนฝูงชักชวนให้ลองย้อมขัดไม่ได้ ทำให้เยาวชนต้องยอมใช้ยาเสพติดตามการชักชวนของเพื่อน ซึ่งมีหลักฐานสนับสนุนแน่ชัด โดยผลจากการศึกษาวิจัยของทางราชกาพบว่าเยาวชนติดยาเสพติดเพราะถูกเพื่อนชักชวนมีถึง 77% ประกอบกับเยาวชนวัยรุ่นเป็นวัยที่อยากรู้อยากลองจึงง่ายต่อการชักชวนมากขึ้น

2. สาเหตุจากการอยากลอง ความอยากรู้ อยากเห็น อยากลอง อยากรู้รสชาติ อยากสัมผัส เป็นสัญชาตญาณอย่างหนึ่งของมนุษย์โดยคิดว่าคงไม่ติดง่าย ๆ แต่เมื่อลองเสพเข้าไปแล้วมักจะติด เพราะยาเสพติดในปัจจุบัน เช่น เฮโรอีน ติดง่ายมาก เพียงเสพไม่กี่ครั้งก็ติดแล้ว

3. บทบาทของชุมชน จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ถูกต้องต่อปัญหาเสพติด การปราบปรามและควบคุมยาเสพติดให้หมดไปหรือหายได้ยากขึ้นด้วยการสร้างกฎหมาย ที่เหมาะสม และการปรึกษากฎหมายที่มีประสิทธิภาพย่อมเป็นส่วนสำคัญในการแก้ปัญหาทางสังคม เช่น ความยากจน แหล่งเสื่อมโทรม การว่างงาน และอื่น ๆ ย่อมช่วยลดปัญหาการติดยาในทางอ้อมด้วยการกำจัดแหล่งมั่วสุมและแหล่งอบายมุขต่าง ๆ อันเป็นบันไดให้เยาวชนไปใช้ยาเสพติดเป็นมาตรการที่จำเป็น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ผู้ที่ติดยาเสพติดนั้นมีสาเหตุมาจากหลายประการ โดยเริ่มจากตัวบุคคลที่ติดยาเสพติดอาจมีบุคลิกภาพที่อ่อนแอ ไม่เป็นตัวของตัวเอง ชอบอิงและพึ่งพาผู้อื่น จึงตกเป็นเหยื่อของสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยสารเสพติด นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นหลายประการที่อาจเป็นสาเหตุนำไปสู่การติดสารเสพติด ทั้งทางด้านครอบครัว หรือสภาพแวดล้อมที่ใช้ชีวิตอยู่ ในปัจจุบัน

4. วิธีสังเกตผู้ใช้ยาเสพติด คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาระบบสามัญศึกษา, (2539: 14-15) กล่าวถึงวิธีการสังเกตผู้ใช้ยาเสพติด ซึ่งสามารถสังเกตได้จากความเปลี่ยนแปลงหรือลักษณะอาการและสิ่งตรวจพบ ดังต่อไปนี้

4.1 การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ นิสัย ความประพฤติ และบุคลิกภาพ

4.1.1 เป็นคนเจ้าอารมณ์ หงุดหงิดง่าย เอาแต่ใจ ขาดเหตุผล

4.1.2 ขาดเรียน ขอบหนึ่โรงเรียน ขาดงานบ่อยจนผิดปกติ

4.1.3 ความคิดซ้ำ สติปัญญาเสื่อมลง ความจำเสื่อม มีผลทำให้การเรียนหรือการทำงานบกพร่อง ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

4.1.4 พูดจาเชื่อถือไม่ได้ พูดไม่อยู่กับร่องกับรอย ไม่สนใจต่อสิ่งแวดล้อม ขาดความรับผิดชอบ มักเก็บตัวเงียบ หลบซ่อนตัวเอง ชอบเข้าห้องนํ้านาน ๆ

4.1.5 พบอุปสรรคเกี่ยวกับการเสพยา เช่น หลอดฉีดยา เข็มฉีดยากระดากของตะกั่ว ซากก้านไม้ขีดไฟจำนวนมาก เศษกระดากไหม้ไฟ หลอดกาแฟตัดเป็นท่อนสั้น ๆ

4.1.6 พูดจากร้าวร้าว ตี้อารมณ์ ผิดไปจากเดิม

4.1.7 ไม่สนใจความเป็นอยู่ของตนเอง แต่งกายไม่เรียบร้อยสกปรก ไม่ค่อยอาบน้ำ

4.1.8 มีข้ออ้างในการออกนอกบ้านเสมอ ชอบเที่ยวเตร่กลับบ้านผิดเวลา

4.1.9 ง่วงเหงาหาวนอน นอนตื่นสายผิดปกติ เกียจคร้านไม่ชอบทำงาน

4.1.10 มีอาการวิตกกังวล เศร้าซึม สีหน้าจะหมองคล้ำ

4.2 การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย

4.2.1 สุขภาพร่างกายทรุดโทรม ซุปผอม ซีดเหลือง ไม่มีแรงอ่อนเพลียง่าย

4.2.2 ริมฝีปากคล้ำ แห้งแตก ตาแดงกำ รุ่มาตาขยาย น้ำมูกไหล เหงื่อออกมาก กลิ่นตัวแรง

4.2.3 บริเวณแขนตามข้อพับ หัวไหล่มีรอยแผลรอยขีดเป็นจ้ำ ๆ เป็นร่องรอยของการฉีดยาเข้าเส้น

4.2.4 มีรอยแผลเป็นที่บริเวณแขน ท้องแขน อันเนื่องจากการใช้ของมีคมกรีดเป็นทาง

4.2.5 ผิวหนังหยาบกร้าน เป็นแผลพุพองอาจมีน้ำหนองน้ำเหลือง โรคผิวหนัง

4.2.6 ชอบใส่เสื้อแขนยาว และสวมแว่นตากรองแสงสีเข้มเพื่อปกปิดร่องรอยและ

อาการจากการเสพติด

4.3 ลักษณะของการขาดยา

4.3.1 หาวนอนบ่อย จามคล้ายคนเป็นหวัด น้ำมูกน้ำตาไหล

4.3.2 กระสับกระส่ายกระวนกระวาย หายใจถี่ ปวดท้อง คลื่นไส้ อาเจียน อาจถ่ายอุจจาระเป็นเลือด เหงื่อออกมากผิดปกติ

4.3.3 ปวดเมื่อยตามร่างกาย ปวดเสียวในกระดูก ม่านตาขยายโตขึ้น ตาพร่าไม่สู้แสงแดด มีอาการคันหูคันตา มีอาการคัน หรือเป็นตะคริวตามมือแขนและขา หรือส่วนใดส่วนหนึ่ง

4.3.4 มีอาการชักเกร็ง ไข้ขึ้นสูง ความดันโลหิตสูง หัวใจเต้นเร็วแรง และถี่ผิดปกติ นอนไม่หลับ เพื่อ คลุ้มคลั่ง อาละวาด ควบคุมตนเองไม่ได้

4.4 การตรวจสอบหาสารเสพติดในร่างกาย

4.4.1 การตรวจด้วยยา โดยการฉีดยาทำลายฤทธิ์ของยาเสพติด ทำให้เกิดอาการขาด

4.4.2 การเก็บปัสสาวะ เพื่อหาสารเสพติดในร่างกาย ซึ่งสามารถบอกชนิดของยาเสพติดบางชนิดได้

โสรัตน์ กลั้ววิลา, (2541 :9) ได้กล่าวถึงวิธีสังเกตอาการทั่วไปของบุคคลที่ใช้สารเสพติด ไว้ใกล้เคียงกับคณะกรรมการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา กรมสามัญศึกษา โดยมีส่วนที่แตกต่างออกไป คือ ผู้ที่ใช้ยาเสพติดจะมีลักษณะเบื้อหน้าต่อการเรียนและการทำงานทุกชนิด การเรียนด้อยลงลาครูออกจากห้องเรียนไปทำธุระส่วนตัวบ่อยผิดปกติ ทำงานบกพร่อง ขาดความสนใจในตนเอง ละเลยกิจวัตรประจำวัน เป็นคนทุกข์กังวลใจไม่สนใจสิ่งแวดล้อม

จากแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ ตามตารางที่ 2 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แนวคิดหลักที่นักวิชาการและนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับยาเสพติด

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, (2542: 16-19)	ประเภทของยาเสพติด 1. แบ่งตามการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลาง 2. แบ่งตามแหล่งที่มา 3. แบ่งตามกฎหมาย 4. แบ่งตามองค์การอนามัยโลก
คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา กรมสามัญศึกษา, (2539: 16) พูนสุข นิติวัดนะ, (2545: 17)	โทษพิษภัยของยาเสพติด 1. โทษพิษภัยต่อผู้เสพ 2. โทษต่อครอบครัว 3. โทษพิษภัยต่อสังคมและเศรษฐกิจ 4. โทษพิษภัยต่อประเทศชาติ
ศรีประกาย ทัดตานนท์, (2543: 8)	สาเหตุของการติดยาเสพติด 1. ตัวบุคคล 2. ตัวยา 3. สิ่งแวดล้อม
สุพัตรา สุภาพ, (2539: 3)	1. สังคมและเศรษฐกิจ 2. ด้านวัฒนธรรม 3. ด้านอารมณ์
คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา กรมสามัญศึกษา, (2539: 14-15) โสรัตน์ กลับลีลา, (2541: 9)	วิธีสังเกตผู้ที่ใช้ยาเสพติด 1. การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ นิสัย ความประพฤติ และบุคลิกภาพ 2. การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย 3. ลักษณะของการขาดยา 4. การตรวจสอบหาสารเสพติดในร่างกาย

3. แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลในสังคมทุกระดับ การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งติดยาเสพติดหรือลักลอบค้ายาเสพติดทำให้ผู้คนในชุมชน หรือในสังคมต้องระมัดระวังอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับตนเองหรือคนในครอบครัว ทั้งในรูปแบบของการถูกชักชวนให้เป็นทาสของยาเสพติด และอาจไม่ได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจึงเป็นเรื่องที่ต้องมองในมิติทางสังคมวิทยา ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับชุมชนหรือสังคม ทั้งนี้เพราะปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ผู้เสียหายโดยตรงมิได้ร้องทุกข์แจ้งความเพื่อดำเนินคดีตามกฎหมาย ซึ่งเป็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่บ้านเมืองผู้มีหน้าที่ต้องกระทำการปราบปรามจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายมาลงโทษ

ความหมายของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

วิสันต์ มาศรี, (2556) ได้ให้ความหมายของการป้องกันยาเสพติด หมายถึง การให้การศึกษา ข่าวดสาร ความรู้ และข้อมูลในเรื่องคุณภาพชีวิตและยาเสพติดตลอดจนการป้องกันตนเอง ครอบครัว และชุมชน ให้รอดพ้นจากยาเสพติดด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้ประชาชนไม่ใช้ ยาเสพติด

สุทธิตี ธัชศฤงคารสกุล, (2543: 10) กล่าวว่า การป้องกันยาเสพติด หมายถึง การปฏิบัติตน ที่แสดงเจตนาเพื่อป้องกันมิให้เกิดหรือมีการกระทำที่เสี่ยงต่อการเสพยาเสพติด โดยไม่ทดลองเสพยาเสพติด เลื้อยคบเพื่อน หลีกเลียงการเสพยาเสพติด การปฏิเสธเมื่อถูกชักชวน การปฏิบัติตามคำ เตือนหรือคำแนะนำการไม่คบเพื่อนที่ใช้สิ่งเสพติด

เสกสรร สงวนนาม, (2544: 6) กล่าวว่า การป้องกันยาเสพติด หมายถึง กระบวนการที่ บุคคลแสดงออกมาเพื่อพบเจอสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยจะปฏิเสธหรือไม่ยอมรับสิ่ง ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทุกประเภท

สรุปความหมายของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด หมายถึง การป้องกันตนเอง ครอบครัว และชุมชน ให้รอดพ้นจากยาเสพติดด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การให้การศึกษาและความรู้ เรื่องพิษภัยและโทษของยาเสพติด

แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ศูนย์บำบัดรักษาเสพติด เชียงใหม่ ได้กล่าวถึงแนวทางในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด มีดังต่อไปนี้

1. การป้องกันในวงกว้าง เป็นการป้องกัน โดยเน้นเป้าหมายที่สังคม โดยทั่วไปมุ่งหวังให้ ประชาชนในกลุ่มต่าง ๆ ได้มีความรู้ ความเข้าใจ ในปัญหายาเสพติดได้ถูกต้องการป้องกันในวงกว้างมี ด้วยกันหลายประการ ได้แก่

1.1 การเผยแพร่ข่าวสาร โดยให้ข่าวสารทั้งในแง่บวกและแง่ลบในรูปแบบต่าง ๆ

1.2 การให้การศึกษา เนื่องจากปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาหนึ่งของเด็กวัยรุ่น การป้องกัน จึงทำได้โดยแทรกเนื้อหาเรื่องยาเสพติดไว้ในหลักสูตรการศึกษาของระดับชั้นต่าง ๆ เป็นการถ่ายทอด ความรู้ เพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ทักษะ และประสบการณ์ในการสร้างคุณภาพชีวิต และการไม่ พึ่งยาเสพติดโดยเน้นถึงการพัฒนาตนเอง จิตใจ และสร้างสุขนิสัยที่ดี

1.3 การจัดกิจกรรมทางเลือก เพื่อแก้ปัญหามุ่งเน้นการเลือกทางเลือกที่มีคุณค่ากิจกรรม ทางเลือก ได้แก่ การสันทนาการ การประกอบอาชีพบริการให้คำแนะนำปรึกษา

1.4 การป้องกันในวงแคบ มุ่งเน้นเฉพาะบุคคลของกลุ่ม หรือชุมชนบางแห่งที่ล่อแหลม ต่อปัญหาการเสพติด โดยที่ประเมินแล้วว่าการป้องกันในวงกว้างอาจได้ผลช้า และไม่ทันการ จำเป็นต้องจำกัดกลุ่มคน หรือพื้นที่เป้าหมายให้แคบลงมา เพื่อให้การดำเนินงานปรากฏผลอย่าง ทันทีทันใด เช่น ตั้งเป้าหมายเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มนักเรียน กลุ่มผู้ว่างงาน กลุ่มชาวเขาที่มีพื้นที่ปลูกฝิ่น หรือหมู่บ้านที่มีการระบาดของสารเสพติดต่าง ๆ กิจกรรมที่สามารถปฏิบัติได้ ดังนี้

1.4.1 การฝึกอบรม เป็นการฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ด้านการป้องกันการเสพติด และ การใช้ยาในทางที่ถูก โดยมีเป้าหมายอยู่ที่กลุ่มคน 2 กลุ่ม คือ การฝึกอบรมกลุ่มแกนนำหรือผู้นำชุมชน

ให้มีความรู้ และนำความรู้นั้นไปปฏิบัติในชุมชน โดยปรับวิธีการให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและการฝึกอบรมกลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มผู้ปกครอง กลุ่มนักเรียน นักศึกษา กลุ่มหนุ่มสาว กลุ่มเกษตรกร ฯลฯ เพื่อให้ ผู้ได้รับการอบรมได้รับความรู้ และมีพฤติกรรมต่อต้านยาเสพติดโดยตรง

1.4.2 การรณรงค์ เป็นการเผยแพร่ข่าวสารโดยการระดมสื่อต่าง ๆ ภายใต้ขอบเขตที่กำหนดไว้ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเผยแพร่ด้วย ซึ่งการรณรงค์ในพื้นที่ปัญหาการเสพติดรุนแรง จะทำให้ชุมชนเกิดการตื่นตัวตระหนักถึงปัญหาและมีส่วนร่วมในการคิดแก้ปัญหา

1.4.3 การปฏิบัติการทางสังคม เป็นวิธีการที่หวังผลสูงเป็นการปลูกเร้าให้คนในชุมชนลุกขึ้นมาต่อสู้กับปัญหาอย่างฉับพลัน และอาจต้องใช้วิธีการที่ค่อนข้างรุนแรง เช่น ขจัดแหล่งมั่วสุม หรือกวาดล้างแหล่งผลิต เป็นต้น

1.5 การป้องกันกรณีพิเศษ เป็นการป้องกันที่เน้นในวงแคบที่สุด โดยเป้าหมายอยู่ที่ตัวผู้เสพติดที่ผ่านการถอนพิษยามาแล้ว แต่ยังมีได้แก่ปัญหาพื้นฐานของตนเองในการเสพยาเสพติด กลวิธีในการป้องกันวิธีพิเศษนี้มีหลายประการ ดังนี้

1.5.1 การวิเคราะห์ปัญหาเพื่อให้ผู้ติดยาได้ทราบถึงพฤติกรรม และปัญหาของตนในการติดยาเสพติด

1.5.2 การให้คำปรึกษาแนะนำเป็นการให้แนวทางปฏิบัติสำหรับเลือกปฏิบัติในกรณีที่เกิดปัญหา เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้ยาเสพติด

1.5.3 การให้คำปรึกษาแก่ครอบครัว เพื่อลดความกดดันในครอบครัวลง และให้แนวปฏิบัติแก่ครอบครัวของผู้ติดยาเสพติด หรือผู้มีความเสี่ยงสูง เพื่อลดปัญหาของตนเอง

1.5.4 การให้สุศึกษา เป็นการให้ความรู้เรื่องยาและสุขภาพอย่างถูกต้อง เพื่อป้องกันการกลับไปใช้ยาในทางที่ผิดอีก

1.5.5 การให้กำลังใจ เพื่อเพิ่มกำลังใจให้แก่ผู้ติดยาในขณะที่กำลังเผชิญปัญหาที่อาจนำไปสู่การใช้ยาเสพติดอีก

1.5.6 การฝึกอาชีพ กิจกรรมนี้สามารถดำเนินการได้ โดยเริ่มจากการสนับสนุนให้ประชาชนและเยาวชนที่สนใจกิจกรรมด้านนี้มารวมกลุ่มกันเพื่อฝึกสอน ฝึกความชำนาญโดยแกนนำในชุมชนระดมความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักพัฒนาชุมชน ในการสนับสนุนการฝึกสอนให้แก่ชาวบ้านและเยาวชนในชุมชน

การป้องกันและแก้ไขปัญหาการเสพยาเสพติดด้วยกลวิธีต่าง ๆ สามารถนำไปปฏิบัติพร้อม ๆ กันไม่จำเป็นว่าการป้องกันในระดับใด แนวทางในการป้องกันทั้งวงกว้าง วงแคบ หรือในกรณีพิเศษ โดยรูปแบบการป้องกัน คือ รูปแบบทางสาธารณสุขด้วยวิธีการทางการแพทย์ รูปแบบทางกฎหมาย ด้วยมาตรการทางกฎหมายบังคับ และรูปแบบทางจิตวิทยาและสังคม โดยให้การศึกษาที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อป้องกันมิให้เกิดการใช้ยาในทางที่ผิดหรือเพื่อป้องกันการติดยา

ระดับการป้องกันการเสพยาเสพติด สุเชษ เชื้อภักดี, (2544: 13) ได้แบ่งระดับการป้องกันการเสพยาเสพติด ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. การป้องกันระดับปฐมภูมิ (Primary prevention) หมายถึง การจัดการล่วงหน้าเพื่อป้องกันการขยายตัวของการพึ่งยา โดยการจัดสิ่งแวดล้อมทางสังคม และจิตวิทยาที่เหมาะสมในการเผชิญ

ปัญหา และหาทางแก้ไขอย่างเหมาะสม โดยไม่พึ่งพายาเสพติดกิจกรรมด้านการป้องกันต่าง ๆ มุ่งสู่กลุ่มที่ระบอบอยู่ในภาวะเสี่ยงสูง ได้แก่ กลุ่มผู้ใช้แรงงาน เยาวชน นักเรียน นักศึกษา เป็นต้น กิจกรรมต่าง ๆ เช่น ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษพิษภัยของยาเสพติด เนื่องจากเยาวชน นักเรียน นักศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการเสพยาเสพติด และมักอยู่ในความดูแลของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ดังนั้นการให้ความรู้แนวทางป้องกันการใช้ยาเสพติดแก่ บิดา มารดา จึงมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการให้ความรู้แก่กลุ่มเสี่ยงโดยตรง ดังนั้น บิดา มารดา ผู้ปกครองจึงควรมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติ ดังนี้

1.1 ทราบถึงการเจริญเติบโตของร่างกาย จิตใจของเด็ก ควรอบรมส่งเสริมเด็กให้มีบุคลิกที่เป็นตัวของตัวเอง มีความมั่นใจไม่ตามเพื่อนง่าย และตัดสินใจได้ด้วยตนเองโดยฝึกตั้งแต่เล็ก เพื่อเป็นการคุ้มกันมิให้บุตรหลานหลงไปในทางที่ผิดเมื่อเพื่อนชักชวน

1.2 พิจารณาเอาใจใส่ส่งเสริมการใช้เวลาว่างของเด็กให้เป็นประโยชน์ และถูกทาง เช่น การเล่นดนตรี กีฬา อ่านหนังสือ เป็นต้น

1.3 ทราบถึงสถานการณ์โทษพิษภัยของยาเสพติด

1.4 เห็นความสำคัญและตระหนักถึงหน้าที่ของพ่อแม่ คือ เลี้ยงดูลูกให้มีคุณภาพให้ ความสนใจ ความรัก ความอบอุ่นให้ความเป็นเพื่อน

1.5 บิดามารดาต้องประกอบอาชีพสุจริต ถูกกฎหมาย ไม่เสพยาเสพติด เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับบุตรหลาน

2. การป้องกันระดับทุติยภูมิ (Secondary prevention) เป็นการป้องกันอาการเจ็บป่วยไม่ให้ทรุดลงยิ่งขึ้น โดยมีจุดประสงค์ที่จะวินิจฉัยแรกเริ่ม ค้นหาสาเหตุ และแนวทางหยุดยั้งหรือเปลี่ยนแปลง แก้ไขพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อปัญหาให้คลี่คลายลงสู่สถานการณ์ปกติโดยเร็วที่สุด ก่อนที่ผลของปัญหานั้นจะนำไปสู่การใช้ยาในทางที่ผิดมากขึ้น เช่น ครู อาจารย์ ควรสอดส่องดูแลเด็กในความดูแล หากพบว่ามีการใช้ยาเสพติดควรรีบพาไปรักษาโดยเร็ว

3. การป้องกันระดับตติยภูมิ (Tertiary prevention) คือ การกระทำที่ต่อเนื่องจากการป้องกันระดับที่ 2 เพื่อขจัดหรือระงับการใช้ยาอย่างรุนแรง เป็นการให้บริการระยะยาวเพื่อปรับปรุงและฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้เสพยาเสพติดภายหลังการบำบัด ให้อยู่ในสังคมได้โดยไม่ต้องพึ่งพาหรือใช้ยาในทางที่ผิดหรือเป็นการป้องกันการติดยาซ้ำ

ยุทธศาสตร์ของการรณรงค์ป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด การรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เริ่มดำเนินการตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2546 ถึงปัจจุบัน เป็นโครงการเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตให้แก่เยาวชนในชุมชน ด้วยการใช้แนวคิดของการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหายาเสพติด และการระดมแนวคิดด้านการส่งเสริมป้องกันปัญหาสุขภาพจิตจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ผู้นำชุมชน และประชาชนที่เกี่ยวข้องด้วยการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ทั่วทุกภาคทุกจังหวัด กรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุข ได้กล่าวว่า ยุทธศาสตร์ของการรณรงค์ป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับจังหวัดมีดังต่อไปนี้

1. การรณรงค์ปลูกจิตสำนึก และสร้างกระแสนิยมที่เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

2. การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตให้แก่เยาวชนในชุมชน

3. การพัฒนาทักษะชีวิตและเครือข่ายการป้องกันและช่วยเหลือ

หลักการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด สุวพัทธ์ พนมวัน ณ อยุธยา, (2566) ได้กล่าวว่า การแก้ไขปัญหายาเสพติดถ้าจะทำให้ได้ผลอย่างแท้จริงนั้นเป็นสิ่งที่ต้องทำอย่างเป็นกระบวนการเป็นระบบ และต่อเนื่องประกอบด้วย 5 ขั้นตอนต่อไปนี้

1. เตรียมความพร้อมชุมชนโดยสร้างจิตสำนึกร่วมกันว่าเป็นปัญหาของทุกคนและทุกฝ่ายต้องมาร่วมมือกัน โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน

2. กำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมแรง ร่วมใจ แก้ไขปัญหาให้สำเร็จโดยร่วมกันจัดทำแผนงานของชุมชน ซึ่งมีแผนที่แก้ปัญหายาเสพติดโดยตรงโดยอ้อม และแผนการพัฒนาชุมชนในทุก ๆ ด้าน

3. ลงมือปฏิบัติตามแผนงาน ร่วมแรง ร่วมใจ แก้ไขปัญหาให้สำเร็จ โดยมีการดำเนินการกับผู้ค้ารายย่อย ผู้เสพ และกลุ่มเสี่ยง ด้วยความเอื้ออาทร ให้อภัย และให้โอกาสกลับมาสู่การใช้ชีวิตในชุมชนได้อย่างปกติสุข

4. เฝ้าระวังติดตาม เติบเวอร์ยาม เฝ้าระวังภัยที่อาจเกิด เพื่อไม่ให้ปัญหาที่ชุมชนแก้ไขได้แล้วนั้นกลับมาเกิดซ้ำอีก จึงต้องมีการจัดแบ่งคนคอยสอดส่องดูแลและติดตามสถานการณ์ปัญหาอยู่ตลอดเวลา รวมถึงสมาชิกในชุมชนก็ต้องตระหนักถึงปัญหาและพร้อมที่จะเข้าร่วมแก้ไขอย่างต่อเนื่องด้วย

5. เชื่อมโยงเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน เพิ่มเพื่อน เพิ่มช่วยขยายพลังชุมชน เพื่อให้การแก้ไขปัญหามีได้มากขึ้น ดีขึ้นจึงควรมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างกำลังใจให้ซึ่งกันและกันในการต่อสู้กับปัญหายาเสพติดตลอดจนร่วมกันพัฒนาชุมชน และเครือข่ายให้เข้มแข็งในทุก ๆ ด้าน ก็จะช่วยขับเคลื่อนกระบวนการค้ายาเสพติดให้ออกห่างจากชุมชนได้มากยิ่งขึ้น

จาก 5 ขั้นตอนนี้ชุมชนสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพชุมชนตัวเอง ซึ่งไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับตามขั้นตอน เพื่อหยุดยั้งและลดระดับการขยายตัวของปัญหาการแพร่ระบาด ยาเสพติด ให้อยู่ในระดับที่ควบคุมได้ และไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ชุมชน ดังนั้นทุกภาคส่วนของสังคมต้องช่วยกันก่อนที่ผลกระทบจากปัญหามาถึงครอบครัวเรา ไม่ใช่ปล่อยให้เป็นที่ของภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว พลังชุมชน ต้องลุกขึ้นมาแก้ปัญหายาเสพติดร่วมกันเพื่อให้ปัญหาหมดสิ้นไปจากประเทศ

จากแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยได้ขยายความโดยอ้างนักวิชาการ สามารถสรุปได้ตามตารางที่ 3 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แนวคิดหลักที่นักวิชาการและนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับการป้องกัน
และแก้ไขปัญหายาเสพติด

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดเชียงใหม่ (2547: 10)	แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 1. การป้องกันในวงกว้าง 1.1 การเผยแพร่ข่าวสาร 1.2 การให้การศึกษา 1.3 การจัดกิจกรรมทางเลือก 2. การป้องกันในวงแคบ 2.1 การฝึกอบรม 2.2 การรณรงค์ 2.3 การปฏิบัติการทางสังคม 3. การป้องกันกรณีพิเศษ 3.1 การวิเคราะห์ปัญหา 3.2 การให้คำปรึกษาแนะนำ 3.3 การให้คำปรึกษาแก่ครอบครัว 3.4 การให้สุขศึกษา 3.5 การให้กำลังใจ 3.6 การฝึกอาชีพ
สุเชษ เชื้อภักดี, (2544: 13)	ระดับการป้องกันการเสพยาเสพติด 1. การป้องกันระดับปฐมภูมิ (Primary Prevention) 2. การป้องกันระดับทุติยภูมิ (Secondary prevention) 3. การป้องกันระดับตติยภูมิ (Tertiary prevention)

**ตารางที่ 3 (ต่อ) แนวคิดหลักที่นักวิชาการและนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไข
ปัญหายาเสพติด**

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, (2548)	ยุทธศาสตร์ของการรณรงค์ป้องกันแก้ไข ปัญหายาเสพติด 1. การรณรงค์ปลูกจิตสำนึกและสร้างกระแสนิยม 2. การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิต 3. การพัฒนาทักษะชีวิตและเครือข่ายการ ป้องกันและช่วยเหลือ
สุวัทตร์ พนมวัน ณ อยุธยา, (2556, ออนไลน์)	หลักการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด 1. เตรียมความพร้อมชุมชน 2. กำหนดวิธี การแก้ไขปัญห 3. ลงมือปฏิบัติตามแผนงาน 4. เฝ้าระวังติดตาม 5. เชื่อมโยงเครือข่ายทั้งภายในและภายนอก ชุมชน

4. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง

สถานที่ตั้ง เลขที่ 250 หมู่ 2 ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย 57130

ประวัติความเป็นมาสถานีตำรวจภูธรเกาะช้างเดิมที่เป็นจุดตรวจ และที่พักสายตรวจ ของ
สภ.แม่สาย มีชื่อเรียกว่า “โรงพักสันนา” โดย เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2511 มีนายทอน รินปัน อายุ
64 ปี และนางเอ้ย ชิงชัย อายุ 60 ปี ราษฎรหมู่ 2 บ้านสันนา ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัด
เชียงราย ได้ร่วมกันมอบที่ดินให้เป็นกรรมสิทธิ์แก่ทางราชการ เพื่อสร้างเป็นสถานีตำรวจในท้องที่
ตำบล เกาะช้าง มีลักษณะทางภูมิประเทศ ดังนี้

ทิศเหนือ	-	ติดกับ พุ่งนาของ นายทอน รินปัน
ทางทิศใต้	-	ติดกับห้วยน้ำเคียน
ทิศตะวันออก	-	ติดกับถนนเหมืองแดง - บ้านพุ่งเกลี้ยง
ทิศตะวันตก	-	ติดกับที่ดินของนางเอ้ย ชิงชัย

ซึ่งทั้งสองคนได้มอบที่ดินดังกล่าวให้แก่ พ.ต.ต.สมคิด เพ็ญไชยา ผบ.กอง สภ.อ.แม่สายโดย
มีนายเงิน ใจทอง ผู้ใหญ่บ้านสันนาเป็นสักขีพยาน ขึ้นทะเบียนเป็นที่ดินราชพัสดุตามแปลงหมายเลขที่
ชร. 1247 และได้สร้างอาคารที่ทำการสถานีตำรวจภูธรสันนา (โรงพักสันนา) เมื่อปี พ.ศ. 2512 ทางยู
ซ่อมได้สนับสนุนงบประมาณช่วยเหลือทำการจัดสร้างอาคารที่ทำการ เป็นอาคารชั้นครึ่ง ชั้นบนเป็น
ไม้ ชั้นล่างเป็นคอนกรีตมุงหลังคาด้วยสังกะสีจำนวน 1 หลัง อาคารที่ทำการ แบบยูซ่อม พิกัด พจี
055541 มีอาณาเขตบริเวณที่ดิน ดังนี้

ทิศเหนือ	ยาว	91 วา	จดลำเหมืองสาธารณะ
ทิศใต้	ยาว	91 วา	จดลำน้ำห้วยเคียน
ทิศตะวันออก	ยาว	34 วา	จดถนน รพช.สายบ้านเหมืองแดง – ทุ่งเกลี้ยง
ทิศตะวันตก	ยาว	34 วา	จดพื้นที่นาของนายคำ นูนพนัสศักดิ์

สถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มีที่ดินขึ้นทะเบียนเป็นของทางราชการ จำนวน 7 ไร่ 94 ตารางวา ตาม นส.3 ก เลขที่ 29109 และเมื่อปี พ.ศ. 2539 กระทรวงมหาดไทย ได้มีประกาศยกฐานะให้สถานีตำรวจภูธรตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ให้มีอำนาจการสอบสวน โดยแบ่งพื้นที่รับผิดชอบจากสถานีตำรวจภูธรอำเภอแม่สาย จำนวน 2 ตำบล คือ ตำบลเกาะช้าง และตำบลศรีเมืองชุม เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2539 เป็นต้นมา และได้สร้างอาคาร ที่ทำการเป็นตึก 2 ชั้น แบบถาวรในงบประมาณ 2543 สถานีตำรวจภูธรเกาะช้างมีอำนาจเขตสอบสวน และพื้นที่รับผิดชอบ 2 ตำบล 22 หมู่บ้าน เนื้อที่รวมจำนวน 86 ตารางกิโลเมตร

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ สถานีตำรวจภูธรตำบลเกาะช้าง ในพื้นที่รับผิดชอบสภาพทั่วไปเป็นพื้นที่ราบลุ่มทั้งหมด ไม่มีเขตป่าสงวนหรือเขตป่าจำแนกแต่อย่างใด มีเขตรับผิดชอบในการสอบสวน จำนวน 2 ตำบล รวม 22 หมู่บ้าน เนื้อที่รวม 86 ตารางกิโลเมตร อยู่ห่างจากอำเภอแม่สายประมาณ 17 กิโลเมตร และห่างจากอำเภอเมืองเชียงรายประมาณ 78 กิโลเมตร

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลแม่สาย อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายและประเทศพม่า
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายและตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายและประเทศพม่า
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

การคมนาคม

เนื่องจากในปัจจุบันความเจริญเข้าสู่หมู่บ้านแทบทุกหมู่บ้านโดยการพัฒนาของส่วนราชการต่าง ๆ ทำการก่อสร้างถนนเชื่อมระหว่างหมู่บ้านสามารถใช้คมนาคมได้ตลอดทุกฤดูกาล มีเพียง คันคลองชลประทานบางสายใช้ได้เพียงฤดูแล้ง

เส้นกั้นอาณาเขตระหว่างประเทศไทย – พม่า

ตามสภาพทางภูมิศาสตร์ ด้านทิศเหนือและทิศตะวันออกของพื้นที่ เกือบตลอดแนว ตั้งแต่บ้านป่าขางงาม หมู่ที่ 6 ตำบล เกาะช้าง – บ้านสันนา หมู่ที่ 2 ตำบล เกาะช้าง มีความยาวประมาณ 18 กิโลเมตร มีแม่น้ำสาย และแม่น้ำรวก เป็นเส้นกั้นพรมแดนระหว่างประเทศทั้งสอง

เขตสอบสวน (พื้นที่รับผิดชอบ ของ สถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง)

มีเขตพื้นที่สอบสวน จำนวน 2 ตำบล รวม 22 หมู่บ้าน โดยแยกข้อมูล และสถานที่สำคัญ ของแต่ละตำบล ดังนี้

1. ตำบลเกาะช้าง

เป็นตำบลที่ได้รับยกฐานะการบริหารเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อ ปี พ.ศ. 2539 ตำบลเกาะช้าง มีพื้นที่โดยประมาณ 47.35 ตารางกิโลเมตร ประมาณ 29,593 ไร่ หรือประมาณ ร้อยละ 16.62 ของพื้นที่อำเภอแม่สาย

- พื้นที่อยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ 30.82 ของพื้นที่ตำบล
- พื้นที่ในการเกษตร/ ประกอบอาชีพร้อยละ 65.23 ของพื้นที่ตำบล
- พื้นที่ เป็นพื้นที่สาธารณะร้อยละ 8.66 ของพื้นที่ตำบล

สถานที่ราชการ/สถานที่สำคัญ และหมู่บ้านในตำบลเกาะช้าง ดังนี้

1. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลเกาะช้าง ตั้งอยู่ที่ หมู่ 7 บ้านม่วงคำ ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

2. สถาบันการศึกษา มีโรงเรียนประถมศึกษา 8 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษา 2 แห่ง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน 1 แห่ง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 แห่ง สถานที่ทางศาสนา มีวัด 10 แห่ง และ โบสถ์คริสต์จักร 1 แห่ง

- สถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง	- สถานีอนามัยตำบลเกาะช้าง
- โรงเรียนบ้านม่วงคำ	- โรงเรียนบ้านสันนา
- โรงเรียนบ้านสันหลวง	- โรงเรียนบ้านปางห้า
- โรงเรียนบ้านศรีป่าแดง	- โรงเรียนบ้านป่าแดง
- โรงเรียนบ้านสันบุญเรือง- โรงเรียนบ้านเหมืองแดงน้อย	

3. หมู่บ้านของตำบลเกาะช้าง และฝ่ายปกครอง จำนวน 13 หมู่บ้าน ดังนี้

- บ้านปางห้า หมู่ 1	- บ้านสันนา หมู่ 2
- บ้านสันบุญเรือง หมู่ 3	- บ้านสันหลวง หมู่ 4
- บ้านป่าแดง หมู่ 5	- บ้านป่าช้างงาม หมู่ 6
- บ้านม่วงคำ หมู่ 7	- บ้านเหมืองแดงน้อย หมู่ 8
- บ้านศรีป่าแดง หมู่ 9	- บ้านศรีชัยภูมิ หมู่ 10
- บ้านป่าแดงหลวง หมู่ 11	- บ้านร้อง หมู่ 12
- บ้านสันหลวงใต้ หมู่ 13	

4. องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้าง ตั้งอยู่ที่ หมู่ 1 บ้านปางห้า ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

2. ตำบลศรีเมืองชุม

เป็นตำบลที่ได้รับยกฐานะการบริหารเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อปี พ.ศ. 2540 อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอแม่สายไปทางทิศตะวันออกเฉลี่ยได้ ประมาณ 8 กิโลเมตร ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 1290 ตัดผ่านและเป็นเส้นทางหลัก มีถนนภายในตำบลหมู่บ้าน 103 สาย มีพื้นที่ทั้งหมด 42 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 25,240 ไร่

- มีประชากรทั้งหมด 5,821 คน ชาย 2,760 คน หญิง 3,061 คน
- จำนวนครัวเรือน 2,644 ครัวเรือน
- มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล จำนวน 1 แห่ง
- สถานศึกษา 1 โรงเรียนคนตาบอดแม่สาย มีโรงเรียนทั้งหมด 2 โรงเรียน มีวัดจำนวน 9 วัด

ดังนี้

1. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลศรีเมืองชุม ตั้งอยู่บ้านสันถนนใต้ หมู่ 2 ตำบลศรีเมืองชุม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

2. สถานศึกษา มี 3 แห่ง

2.1 โรงเรียนคนตาบอดแม่สาย ตั้งอยู่เลขที่ 261 หมู่ 5 ตำบลศรีเมืองชุม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

2.2 โรงเรียนบ้านสันถนน หมู่ 1 ตำบลศรีเมืองชุม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

2.3 โรงเรียนบ้านสันโค้งเลขที่ 7 หมู่ 3 ตำบลศรีเมืองชุม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

3. วัดในตำบลศรีเมืองชุม มีจำนวน 9 วัด

3.1 วัดมรรคาราม หมู่ 1 ตำบลศรีเมืองชุม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

3.2 วัดสันถนนใต้ หมู่ 2 ตำบลศรีเมืองชุม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

3.3 วัดสันโค้ง หมู่ 3 ตำบลศรีเมืองชุม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

3.4 วัดหนองสีแจ่ง หมู่ 4 ตำบลศรีเมืองชุม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

3.5 วัดเจติยาราม หมู่ 5 ตำบลศรีเมืองชุม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

3.6 วัดทุ่งเจริญ หมู่ 6 ตำบลศรีเมืองชุม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

3.7 วัดทุ่งศาลา หมู่ 7 ตำบลศรีเมืองชุม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

3.8 วัดหนองมะกั หมู่ 8 ตำบลศรีเมืองชุม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

3.9 วัดศรีป่าสัก หมู่ 9 ตำบลศรีเมืองชุม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

4. ตำบลศรีเมืองชุม แบ่งเขตการปกครองเป็น 9 หมู่บ้าน ดังนี้

- บ้านสันถนนเหนือ หมู่ 1 - บ้านสันถนนใต้ หมู่ 2

- บ้านสันโค้ง หมู่ 3 - บ้านหนองสีแจ่ง หมู่ 4

- บ้านสันธาตุ หมู่ 5 - บ้านทุ่งเกลี้ยง หมู่ 6

- บ้านท่าศาลา หมู่ 7 - บ้านใหม่พัฒนา หมู่ 8

- บ้านศรีป่าสัก หมู่ 9

5. องค์การบริหารส่วนตำบลศรีเมืองชุม ตั้งอยู่หมู่ 5 บ้านสันธาตุ ตำบลศรีเมืองชุม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

จุดตรวจ จุดสกัด ในพื้นที่ มี จำนวน 2 จุดตรวจ ดังนี้

1. จุดตรวจ จุดสกัด ตู๋ยามตำบลเกาะช้าง ตั้งอยู่ที่บ้านป่าซางงาม หมู่ที่ 6 ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย บนถนน รพช.หมายเลข 40005 ระหว่างหลักกิโลเมตรที่ 6 - 7 สายบ้านเหมืองแดง - บ้านทุ่งเกลี้ยง

2. จุดตรวจ จุดสกัด ตัวยามตำบลศรีเมืองชุม ตั้งอยู่ที่บ้านสันถนนใต้ หมู่ที่ 2 ตำบลศรีเมืองชุม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย บนทางหลวงหมายเลข 1290 ระหว่างหลักกิโลเมตรที่ 9 – 10 สายบ้านป่ายาง – บ้านแม่มะ

จุดผ่อนปรน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สภ.เกาะช้าง มีท่าเรือที่เป็นจุดผ่อนปรนอยู่ 2 แห่ง คือ

1. ท่าปางห้า หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

2. ท่าดินดำ หมู่ที่ 5 ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

หมู่บ้านในประเทศเมียนมาร์ตรงข้ามตามแนวชายแดน

หมู่บ้านที่มีพื้นที่เขตติดต่อตามแนวชายแดนในพื้นที่ สภ.เกาะช้าง ประกอบด้วย

1. บ้านสบสาย มีประมาณ 50 หลังคาเรือน อยู่ตรงข้ามระหว่างแม่น้ำสาย กับแม่น้ำรวกมาบรรจบกันอยู่เขตรอยต่อระหว่างเขตรับผิดชอบ สภ.แม่สายกับ สภ.เกาะช้าง ตรงข้ามกับบ้านป่าซาง หมู่ 6 ตำบลเกาะช้าง

2. บ้านดินดำ มีประมาณ 500 หลังคาเรือน อยู่ตรงข้ามกับจุดผ่อนปรนท่าเรือดินดำ หมู่ที่ 5 ตำบลเกาะ

3. บ้านอาข่า มีประมาณ 40 หลังคาเรือน

4. บ้านน้ำหลุกเก่า มีประมาณ 200 หลังคาเรือน

5. บ้านน้ำหลุกใหม่ มีประมาณ 150 หลังคาเรือน

6. บ้านป่าสัก มีประมาณ 70 หลังคาเรือน

7. บ้านป่ากุกเหนือ มีประมาณ 300 หลังคาเรือน ตรงข้ามจุดผ่อนปรนท่าเรือปางห้า หมู่ที่

1 ตำบลเกาะช้าง

8. บ้านป่ากุกใต้ มีประมาณ 150 หลังคาเรือน อยู่ตรงข้ามหมู่ 1 และหมู่ที่ 2 ตำบลเกาะช้าง

9. บ้านปากวาว ประมาณ 100 หลังคาเรือน อยู่ตรงข้ามบ้านสันนา หมู่ที่ 2 ตำบลเกาะช้าง

ภาพที่ 2 ลักษณะภูมิศาสตร์อำเภอแม่สาย ในส่วนเขตรับผิดชอบของ สภ.เกาะช้าง
เป็นพื้นที่ราบลุ่มทั้งหมด 86 ตารางกิโลเมตร
ที่มา : ร.ต.อ. ทอม สุรินเปา รอง สวป.สภ.เกาะช้าง จว.เชียงราย, 2560

ภาพที่ 4 สถานที่สำคัญและเส้นทางคมนาคมในพื้นที่รับผิดชอบ สภ.เกาะช้าง
ที่มา : ร.ต.อ. ทอม สุรินเปา รอง สวป.สภ.เกาะช้าง จว.เชียงราย, 2560

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กศิณการ์ ชูตร. (2566) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการป้องกัน แก้ไข และบำบัดผู้ติดยาเสพติด ภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน และ ภาศิเครือข่ายในพื้นที่บ้านทุ่งแม่บัว อำเภอลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบและแนวทางการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชนและภาศิเครือข่าย ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่บ้านทุ่งแม่บัว อำเภอลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา มีขั้นตอนการสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการ แก้ไขปัญหายาเสพติด ได้แก่ 1) มีการร่วมกันรับรู้ ปัญหา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ 2) มีการจัดทำแผนร่วมกับชุมชน 3) การร่วมการปฏิบัติตามที่ได้วางแผน 4) มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมกัน และ 5) ร่วมกันประเมินผลจากการดำเนินกิจกรรม

อิสราวุฒิ นลินวิจิตร. (2565) ศึกษาเรื่อง บทบาทการทำงานของสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดพื้นที่ชายแดนภาคเหนือ กรณีศึกษาพื้นที่ในอำเภอด่านช้าง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า บทบาทการทำงานของสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนมี 3 ด้าน ได้แก่ ทำงานตามนโยบายขององค์กร บูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น และบทบาทในฐานะบุคลากรในพื้นที่ ซึ่งการปฏิบัติงานมักพบปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงาน ปัญหาทรัพยากรในการทำงาน และปัญหาระบบบริหารราชการของภาครัฐ

ธัญกนกวิชต์ จิรโชคนิธิโยธ และคณะ. (2564). ศึกษาเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ของพระสงฆ์และประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัย พบว่า ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์และประชาชนตามหลักธรรม ในทางพระพุทธศาสนาเถรวาท ใน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ 3 ขั้นตอน คือ (1) การมีส่วนร่วมในขั้นต้น (2) การมีส่วนร่วมขั้นเตรียมการ (3) การมีส่วนร่วมในขั้นตัดสินใจปฏิบัติการ เช่น การเทศนาหรือการแสดงธรรม จัดแสดงธรรมขัดเกลานักโทษคดียาเสพติด 2) การมีส่วนร่วมของภาครัฐ 2 ขั้นตอน คือ (1) แนวทางการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ตามยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด (2) แนวทางการกิจของเทศบาลเมืองหนองคาย 3) การมีส่วนร่วมของภาครัฐและเอกชน คือ โครงการ To Be Number One ในทุกละหม่อมหมิง อุบลรัตน์ราชกัญญาสิริวัฒนาพรรณวดี ทรงเป็นองค์ประธานโครงการโดยความร่วมมือรวมพลังจากภาครัฐและเอกชน กระตุ้นและปลุกจิตสำนึกของปวงชนในชาติให้มีความเข้าใจและตระหนักในการแก้ไขปัญหายาเสพติด 4) การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน การสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืนใน 4 ขั้นตอน คือ (1) ปลุกจิตสำนึก (2) การคัดเลือกผู้นำ/คณะกรรมการชุมชน (3) ติดตามและประเมินผล (4) ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการนำศิลป 5 ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันด้วย

วสันต์ ปวนปันวศ์. (2564) ศึกษาเรื่อง สถานการณ์ความเสี่ยงของเยาวชนต่อปัญหายาเสพติดในพื้นที่ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง โดยผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงประเด็น คือ 1) สภาพปัญหาเชิงพื้นที่เพื่อประเมินความเสี่ยงที่ส่งผลต่อเยาวชนในเรื่องปัญหายาเสพติดในพื้นที่ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง 2) มาตรการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเพื่อลดความเสี่ยงต่อเยาวชนกับปัญหายาเสพติดของภาครัฐ ภาคสังคม และชุมชนในพื้นที่ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง และ 3) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในการป้องกันลดความเสี่ยง และแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของ รัฐ สังคม และ

ชุมชนในพื้นที่ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างข้อจำกัดของการวิจัยในครั้งนี้ คือ โครงการวิจัยนี้เป็นเพียงการศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์การมีส่วนร่วมของภาครัฐ สังคม ชุมชนรวมถึง มาตรการและการแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนในพื้นที่ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองในพื้นที่ ภาคเหนือตอนล่างซึ่งเป็นการนำเสนอประเด็นในภาพรวมในระดับภาคเท่านั้น ซึ่งไม่สามารถนำไป อธิบายสถานการณ์เกี่ยวกับยาเสพติดในเยาวชนในสังคมไทยได้ทั้งหมดหรือบ่งชี้ความเหมือนหรือ แตกต่างของการปฏิบัติการของ ภาครัฐ สังคม ชุมชนในประเด็นเรื่องยาเสพติดกับเยาวชนของแต่ละ จังหวัดในภาคเหนือตอนล่างได้ละเอียดเป็นกรณีแต่ละจังหวัด ข้อเสนอแนะในงานวิจัย คือ 1) ควร มี การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเสพติดทั้งทางทฤษฎีและการดำเนินงานใน ส่วนของข้อกฎหมายต่าง ๆ ให้แก่เยาวชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง 2) ควรศึกษาประเด็นอื่น ๆ เช่น พฤติกรรม การป้องกันยาเสพติดเชิงเปรียบเทียบกับสถาบันอื่น ๆ เนื่องจากแต่ละพื้นที่แต่ละสถาบันการศึกษามี สภาพแวดล้อมที่ต่างกัน สภาพปัญหาจึงแตกต่างกันซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย การดำเนินการป้องกันยาเสพติดในเยาวชนต่อไป และ 3) ควรส่งเสริมการบทบาทการมี ส่วนร่วมใน การพัฒนาและส่งเสริมการแก้ไขปัญหาเสพติดระหว่างหน่วยงานราชการที่เป็นตัวแทนภาครัฐ และ ภาคประชาสังคมโดยใช้แนวทางการบูรณาการเพื่อให้เกิดการช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน และพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชนอื่น ๆ ในส่วนกลาง หรือชุมชนอื่น ๆ ในส่วนภูมิภาคเพราะมิติต่าง ๆ ของแต่ละชุมชนและพื้นที่อาจไม่เหมือนกัน

ศศิวรรณ เรืองอำพันธุ์. (2562) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมใน โครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติด และอบายมุขของนักเรียนโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ จังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมในโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดยา เสพติดและอบายมุขของนักเรียนโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ จังหวัดสมุทรสาคร ในภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก เรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 2) ด้านการมีส่วนร่วมใน การตัดสินใจ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โครงการ 2) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุและระดับการศึกษามีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการ สถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติด และอบายมุขของนักเรียนโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ จังหวัด สมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่เพศ ศาสนา ภูมิลำเนา รายได้ของนักเรียน และ สถานภาพครอบครัวไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและ อบายมุขของนักเรียนโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ จังหวัดสมุทรสาคร

กรรณทิwa มณีแนม. (2562) ศึกษาเรื่อง แนวทางแก้ไขปัญหาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและ ประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหา เสพติดในพื้นที่ไม่มีผู้จำหน่าย แต่มีผู้เสพยาเสพติดชนิดยาเสพติดที่แพร่ระบาดมากที่สุดอันดับแรก คือ น้ำกระท่อม นอกจากนั้นยังพบว่าชุมชนมีผู้นำที่มีความสามารถในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพ ติดได้เป็นอย่างดี ส่วนแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้แก่ ผู้นำชุมชนจะเป็นการสนับสนุน ส่งเสริมในการจัดโครงการกิจกรรมที่ผ่านกรอบมคณธรรม จริยธรรม การให้ความรู้ถึงโทษพิษภัย ของยาเสพติด การพัฒนาในด้านการกีฬาและการสร้างความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว อีกทั้งมีการ จัดตั้งกฎระเบียบของตำบลที่เรียกว่า “ฮุกุมปากัต” และมีการจัดตั้งศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดเป็น ของตำบลตนเองที่เรียกว่า “บ้านแสนสุข” รวมถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนนอกจากนี้เยาวชนที่

เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและผู้ปกครองให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และผู้นำชุมชนตำบลบาราเฮาะยังมีบทบาทสร้างความร่วมมือจากกลุ่มผู้นำด้วยตนเองที่สามารถทำงานเป็นทีมและสร้างระบบเครือข่าย มีรูปแบบบูรณาการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มผู้นำชุมชนให้รวมเป็นหนึ่งเดียวและประชาชนในพื้นที่

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานตำรวจภูธรเกาะช้าง 2) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานตำรวจภูธรเกาะช้าง 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานตำรวจภูธรเกาะช้าง โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลเกาะช้าง ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 13,493 คน (สถิติประชากรทางทะเบียนราษฎรพื้นที่ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ข้อมูลเดือน มกราคม 2567)

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยเป็นประชากรในตำบลเกาะช้าง เป็นหน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) โดยใช้ตารางสำเร็จรูปเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 608) กำหนดความคลาดเคลื่อน 5 % ความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 374 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) และกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีโควตา (Quota) โดยเปรียบเทียบจำนวนประชากรกับตารางมาตรฐาน ว่าด้วยขนาดประชากรและขนาดตัวอย่าง ของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 374 คน

ตารางที่ 4 จำนวนตัวอย่างแต่ละหมู่บ้านเฉลี่ยตามสัดส่วนของประชากร

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ประชากร จำนวน (คน)	กลุ่มตัวอย่าง จำนวน (คน)
1	บ้านปางห้า	1,316	36
2	บ้านสันนา	1,293	36
3	บ้านสันบุญเรือง	556	15
4	บ้านสันหลวง	789	22
5	บ้านป่าแดง	2,074	58
6	บ้านป่าซางงาม	1,132	31
7	บ้านม่วงคำ	985	27
8	บ้านเหมืองแดงน้อย	1,069	30
9	บ้านศรีป่าแดง	1,284	36
10	บ้านศรีชัยภูมิ	505	14
11	บ้านป่าแดงหลวง	1,371	38
12	บ้านร้อง	542	15
13	บ้านสันหลวงใต้	577	16
รวมทั้งสิ้น		13,493	374

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป โดยเป็นปัจจัยด้านปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลจำนวน 5 ข้อ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานตำรวจภูธรเกาะช้าง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของลิเคอร์ท (Likert Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้มือน้ำหนักของคะแนน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง	ท่านมีระดับการมีส่วนร่วม	มากที่สุด
คะแนน 4 หมายถึง	ท่านมีระดับการมีส่วนร่วม	มาก
คะแนน 3 หมายถึง	ท่านมีระดับการมีส่วนร่วม	ปานกลาง
คะแนน 2 หมายถึง	ท่านมีระดับการมีส่วนร่วม	น้อย
คะแนน 1 หมายถึง	ท่านมีระดับการมีส่วนร่วม	น้อยที่สุด

กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ของเบสท์และคานท์ (Best and Kahn, 1998: 247) ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง	มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง	มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง	มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง	มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง	มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้างเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended)

การตรวจคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดำเนินการทั้งการตรวจความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการดังนี้

1. การตรวจคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญในสาขางานตรวจสอบความเที่ยงตรง จำนวน 3 ท่าน แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่า IOC มากกว่า 0.5 ขึ้นไปทุกข้อ

2. การทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับประชาชนในพื้นที่ จำนวน 30 คน แล้วนำมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์หา ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' s Alpha Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า เท่ากับ 0.892

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ลงพื้นที่ไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยกระจายกลุ่มตัวอย่างสุ่มเลือกจากประชากรที่อาศัยในตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการเก็บแบบสอบถามคืนจากผู้กรอกแบบสอบถาม และตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ด้วยตัวเอง

2. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามในการวิจัยแล้ว และได้นำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์ ซึ่งมีการใช้สถิติในวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย รวมทั้งสิ้น จำนวน 374 คน ผู้วิจัยจะนำมาประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ซึ่งเป็นคำถามแบบเลือกตอบ วิเคราะห์โดย ค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ) ตั้งแต่ระดับน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และ มากที่สุด วิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended) วิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการรวบรวมความคิดเห็นในการตอบนำเสนอในเชิงพรรณนาความเรียง

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำมาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ ด้วยการใช้ค่าทางสถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้การบรรยายลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้อธิบายข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
3. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation, SD)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{n-1}}$$

- เมื่อ S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
 X แทน คะแนนแต่ละตัวอย่าง
 n แทน จำนวนข้อมูล หรือขนาดกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์ ของการวิจัย 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง 2) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้างของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับประชากรในชุมชนตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 374 ชุด ได้รับกลับคืนมา 374 ชุดของแบบสอบถามทั้งหมด โดยนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ตอนที่ 3 ผลการศึกษปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

การศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	165	44.12
หญิง	209	55.88
รวม	374	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่าผู้ที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 374 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ร้อยละ 55.88 และ เพศชาย ร้อยละ 44.12

1.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามช่วงอายุ

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามช่วงอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เกิน 30 ปี	30	8.02
31 – 40 ปี	206	55.08
41 – 50 ปี	127	33.96
51 – 60 ปี	6	1.60
61 ปี ขึ้นไป	5	1.34
รวม	374	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่าข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 374 คน ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 31 – 40 ปี คิดเป็น ร้อยละ 55.08 รองลงมา คือ 41 – 50 ปี เป็นร้อยละ 33.96 และต่ำสุด คือ 61 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.34

1.3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มัธยมศึกษาตอนต้น	196	52.41
มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	115	30.75
อนุปริญญาตรี / ปวส.	38	10.16
ปริญญาตรี	13	3.48
สูงกว่าปริญญาตรี	12	3.21
รวม	374	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่าข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 374 คน ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นคิดเป็น ร้อยละ 52.41 รองลงมา คือ มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวส. เป็นร้อยละ 30.75 และต่ำสุด คือ สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 3.21

1.4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รับราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ	21	5.61
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	47	12.57
รับจ้างทั่วไป	220	58.52
ค้าขายรายย่อย	20	8.02
เกษตรกร	47	12.57
อื่น ๆ พยาบาล เกือบของเก่า	9	2.41
รวม	374	100.00

จากตารางที่ 8 พบว่าข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 374 คน ส่วนใหญ่มีประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็น ร้อยละ 58.52 รองลงมา คือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว และเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 12.57 และต่ำสุด คือ อื่น ๆ พยาบาล และเกือบของเก่า คิดเป็นร้อยละ 2.41

1.5 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	261	69.79
10,001 – 20,000 บาท	72	19.25
20,001 – 30,000 บาท	20	5.35
30,001 บาท ขึ้นไป	21	5.61
รวม	374	100.00

จากตารางที่ 9 พบว่าข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีนตำรวจภูธรเกาะช้าง ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 374 คน ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็น ร้อยละ 69.79 รองลงมา คือ 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.25 และต่ำสุด คือ 20,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.35

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีนตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. ของแบบสอบถามจากประชากรในตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในรับรู้ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ สรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง

ด้าน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ระดับการ มีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการรับรู้	64.80	3.24	0.10	ปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น	60.06	3.00	0.08	ปานกลาง
3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม	60.90	3.04	0.03	ปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา	58.56	2.93	0.04	ปานกลาง
5. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ	57.80	2.89	0.08	น้อย
ภาพรวม	61.02	3.02	0.03	ปานกลาง

จากตารางที่ 10 พบว่าข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.02$, S.D. = 0.03) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่ชุมชนมีส่วนร่วมสูงสุดเป็นอันดับหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการรับรู้ ($\bar{x} = 3.24$, S.D. = 0.10) รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ($\bar{x} = 3.04$, S.D. = 0.03) รองลงมาในอันดับที่สาม คือ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ($\bar{x} = 3.00$, S.D. = 0.08) รองลงมาในอันดับที่สี่ คือ การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ($\bar{x} = 2.93$, S.D. = 0.04) และอันดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ ($\bar{x} = 2.89$, S.D. = 0.08) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ระดับการมี ส่วนร่วม
1. รับรู้การจัดทำแผนพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	73.53	3.68	1.19	มาก
2. รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	65.78	3.29	0.98	ปานกลาง
3. ได้รับการชี้แจงรายละเอียดการจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	63.58	3.18	1.08	ปานกลาง
4. ได้รับการประชาสัมพันธ์ถึงข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	60.70	3.03	1.02	ปานกลาง
5. ได้รับรู้ข้อมูลการจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทุกขั้นตอน	60.43	3.02	1.22	ปานกลาง
ภาพรวม	64.80	3.24	0.10	ปานกลาง

ตารางที่ 11 พบว่าข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่าการมีส่วนร่วมในการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.24$, S.D. = 0.10) เมื่อพิจารณารายข้อ ลำดับสูงสุด คือ รับรู้การจัดทำแผนพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ($\bar{x} = 3.68$, S.D. = 1.19) รองลงมาคือ รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ($\bar{x} = 3.29$, S.D. = 0.98) ส่วนข้อที่ต่ำสุด คือ ได้รับรู้ข้อมูลการจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทุกขั้นตอน ($\bar{x} = 3.24$, S.D. = 1.22)

ตารางที่ 12 ค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็น	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ระดับการ มีส่วนร่วม
1. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นการจัดรูปแบบของการจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	57.81	2.89	1.28	ปานกลาง
2. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นการวางแผนจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	58.93	2.95	1.25	ปานกลาง
3. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในสาระสำคัญของแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	62.89	3.14	1.17	ปานกลาง
4. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	62.14	3.11	1.13	ปานกลาง
5. ส่วนร่วมในการเสนอวิธีแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน	58.56	2.93	1.32	ปานกลาง
ภาพรวม	60.06	3.00	0.08	ปานกลาง

ตารางที่ 12 พบว่าข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่าการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.00$, S.D. = 0.08) เมื่อพิจารณารายข้อลำดับสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในสาระสำคัญของแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ($\bar{x} = 3.14$, S.D. = 1.17) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ($\bar{x} = 3.11$, S.D. = 0.13) ส่วนข้อที่ต่ำสุด คือ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นการจัดรูปแบบของการจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ($\bar{x} = 2.89$, S.D. = 1.28)

ตารางที่ 13 ค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. มีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและห่างไกลยาเสพติด	65.56	3.28	1.23	ปานกลาง
2. ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านการให้คำปรึกษาปัญหาเสพติด	57.75	2.89	1.23	ปานกลาง
3. มีส่วนร่วมในการกำหนดโครงสร้างและผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน และป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา	62.19	3.11	1.19	ปานกลาง
4. มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา	60.48	3.02	1.17	ปานกลาง
5. มีส่วนร่วมในการรายงานผลการดำเนินกิจกรรมด้านการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในชุมชน	58.50	2.93	1.21	ปานกลาง
ภาพรวม	60.90	3.04	0.03	ปานกลาง

ตารางที่ 14 พบว่าข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.04$, S.D. = 0.03) เมื่อพิจารณารายข้อลำดับสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและห่างไกลยาเสพติด ($\bar{x} = 3.28$, S.D. = 1.23) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการกำหนดโครงสร้างและผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน และป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.11$, S.D. = 0.19) ส่วนข้อที่ต่ำสุด คือ ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านการให้คำปรึกษาปัญหาเสพติด ($\bar{x} = 2.89$, S.D. = 1.23)

ตารางที่ 14 ค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ระดับการมี ส่วนร่วม
1. มีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและห่างไกลยาเสพติด	58.77	2.94	1.26	ปานกลาง
2. ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านการให้คำปรึกษาปัญหาเสพติด	58.56	2.93	1.14	ปานกลาง
3. มีส่วนร่วมในการกำหนดโครงสร้างและ ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานตาม แผนพัฒนาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันและ ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา	60.05	3.00	1.19	ปานกลาง
4. มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุน ทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ สอดคล้องกับแผนพัฒนาการสร้าง ภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดใน สถานศึกษา	59.20	2.96	1.20	ปานกลาง
5. มีส่วนร่วมในการรายงานผลการดำเนิน กิจกรรมด้านการสร้างภูมิคุ้มกันและ ป้องกันยาเสพติดในชุมชน	56.20	2.81	1.23	ปานกลาง
ภาพรวม	58.56	2.93	0.04	ปานกลาง

ตารางที่ 14 พบว่าข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีดารวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่าการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.93$, S.D. = 0.04) เมื่อพิจารณารายชื่อลำดับสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการกำหนดโครงสร้างและผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันและ ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.00$, S.D. = 1.19) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา ($\bar{x} = 2.96$, S.D. = 1.20) ส่วนข้อที่ต่ำสุด คือ มีส่วนร่วมในการรายงานผลการดำเนินกิจกรรมด้านการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในชุมชน ($\bar{x} = 2.81$, S.D. = 1.23)

ตารางที่ 15 ค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ

ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน	57.97	2.90	1.30	ปานกลาง
2. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเมื่อมีประเด็นที่จะต้องตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสฟติด	57.18	2.91	1.11	ปานกลาง
3. มีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคของการจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสฟติด	58.88	2.94	1.21	ปานกลาง
4. มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหยาเสฟติดในชุมชน	58.66	2.93	1.19	ปานกลาง
5. มีส่วนร่วมในการควบคุมสถานการณ์เมื่อเกิดปัญหาในชุมชน	55.29	2.79	1.30	ปานกลาง
ภาพรวม	57.80	2.89	0.08	ปานกลาง

ตารางที่ 15 พบว่าข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหาหยาเสฟติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่าการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.89$, S.D. = 0.08) เมื่อพิจารณารายข้อลำดับสูงสุด คือ ส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคของการจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสฟติด ($\bar{x} = 2.94$, S.D. = 1.21) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหยาเสฟติดในชุมชน ($\bar{x} = 2.93$, S.D. = 1.19) ส่วนข้อที่ต่ำสุด คือ มีส่วนร่วมในการควบคุมสถานการณ์เมื่อเกิดปัญหาในชุมชน ($\bar{x} = 2.76$, S.D. = 1.30)

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ข้อคิดเห็นของประชาชน เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จากคำถามปลายเปิดของแบบสอบถามผู้ตอบส่วนมากระบุปัญหา อุปสรรค ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง สรุปได้ดังนี้

1. ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย
2. ประชาชนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น
3. ไม่ได้รับข่าวสารการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง
4. เกรงกลัวอิทธิพลมืดคุกคาม เนื่องจากตำบลเกาะช้างอยู่ติดชายแดนไทย - พม่า

ข้อคิดเห็นของประชาชน เกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหายาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกับสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง ดังนี้

1. ควรจัดให้มีการให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดอย่างทั่วถึง
2. ควรมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง
3. จัดบุคลากรและหน่วยงานในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้เพียงพอ
4. เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ควรปล่อยปละละเลย และเข้มงวดในการตรวจให้มากขึ้น
5. แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด

ในพื้นที่ในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง

ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง ดังนี้

1. ควรมีการพัฒนาการทํากิจกรรมร่วมกันด้านการป้องกันในกลวิธีและรูปแบบต่าง ๆ เช่น กีฬานันทนาการ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ การจัดสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่
2. สร้างทักษะชีวิตแก่คนในชุมชนให้มีความตระหนักเกี่ยวกับโทษและอันตรายของสารเสพติด
3. ทำการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยาเสพติด ในด้านพฤติกรรม บำบัดและการป้องกันการติดซ้ำ
4. สร้างเขตปลอดยาเสพติดในชุมชน โครงการโรงเรียนสีขาว การสร้างแกนนำชุมชน
5. ใช้ศาสนากับการป้องกันและรักษาอาการติดสารเสพติด เช่น การรักษาศีล ฝึกใจให้เป็นสมาธิ โดยการเรียนรู้หลักธรรมทางศาสนาจนเกิดปัญญา
6. การสร้างชุมชนบำบัด

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้างของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง 2) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้างของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับประชากรในชุมชนตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 374 ชุด โดยการเปิดใช้ตารางสำเร็จรูปของเครชีและมอร์แกน Krejcie & Morgan (1970) จะได้กลุ่มตัวอย่างที่ต้องกำหนดการ และความคลาดเคลื่อน 5 % และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายร้อยละ 55.88 และ เพศชาย ร้อยละ 44.12 ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 31 – 40 ปี คิดเป็น ร้อยละ 55.08 รองลงมา คือ 41 – 50 ปี เป็นร้อยละ 33.96 และต่ำสุด คือ 61 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.34 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นคิดเป็น ร้อยละ 52.41 รองลงมา คือ มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวส. เป็นร้อยละ 30.75 และต่ำสุด คือ สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 3.21 มีประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็น ร้อยละ 58.52 รองลงมา คือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว และเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 12.57 และต่ำสุด คือ อื่น ๆ พยาบาล และเก็บของเก่า คิดเป็นร้อยละ 2.41 และส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็น ร้อยละ 69.79 รองลงมา คือ 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.25 และต่ำสุด คือ 20,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.35

2. จากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.02 , S.D. = 0.03) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่ชุมชนมีส่วนร่วมสูงสุดเป็นอันดับหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการรับรู้ ($\bar{x}$ = 3.24 , S.D. = 0.10)อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ($\bar{x}$ = 3.04 , S.D. = 0.03) รองลงมาในอันดับที่สาม คือ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ($\bar{x}$ = 3.00 , S.D. = 0.08) รองลงมาในอันดับที่สี่ คือ การมีส่วนร่วมในการ

แก้ไขปัญห ($\bar{x} = 2.93$, S.D. = 0.04) และอันดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ ($\bar{x} = 2.89$, S.D. = 0.08) และเมื่อพิจารณาพบว่า

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อลำดับสูงสุด คือ รับรู้การจัดทำแผนพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด รองลงมาคือ รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ส่วนข้อที่ต่ำสุด คือ ได้รับรู้ข้อมูลการจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทุกขั้นตอน

ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อลำดับสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในสาระสำคัญของแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ส่วนข้อที่ต่ำสุด คือ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นการจัดรูปแบบของการจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อลำดับสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและห่างไกลยาเสพติด รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการกำหนดโครงสร้างและผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน และป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา ส่วนข้อที่ต่ำสุด คือ ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านการให้คำปรึกษาปัญหายาเสพติด

ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อลำดับสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการกำหนดโครงสร้างและผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากร และสิ่งอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา ส่วนข้อที่ต่ำสุด คือ มีส่วนร่วมในการรายงานผลการดำเนินกิจกรรมด้านการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในชุมชน

ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อลำดับสูงสุด คือ ส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคของการจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ส่วนข้อที่ต่ำสุด คือ มีส่วนร่วมในการควบคุมสถานการณ์เมื่อเกิดปัญหาในชุมชน

3. สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรค ซึ่งเกิดจากประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เกรงกลัวอิทธิพลมืดในพื้นที่ และประชาชนส่วนมากมีอาชีพรับจ้างทำให้ไม่มีเวลาเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และการประชาสัมพันธ์ การรณรงค์เกี่ยวกับปัญหายาเสพติดยังไม่ทั่วถึง และปัญหาอีกประการหนึ่งคือผู้ที่ติดยาเสพติดในชุมชน ส่วนมากไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ ซึ่งทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เป็นไปอย่างล่าช้า ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ได้มีข้อเสนอแนะในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด คือ ควรจัดให้มีการให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน และ

ประชาชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับปัญหาของยาเสพติดในปัจจุบันอย่างทั่วถึง เพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และช่วยกันนำความรู้ที่ได้รับไปแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน เพิ่มการรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงโทษของยาเสพติดให้มากขึ้น เตรียมตัวรับมือ และหาแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ และจัดบุคลากรและหน่วยงานในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้เพียงพอในพื้นที่เสี่ยง เข้มงวดในการตรวจให้มากขึ้นเพื่อเป็นการป้องกันอีกทิศทางหนึ่ง และควรมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

อภิปรายผล

การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้างของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้างของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในรับรู้ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติด และการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ พบว่าข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากสถานีตำรวจภูธรตำบลเกาะช้าง ได้ดำเนินการสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวกับปัญหายาเสพติด โดยมีการประชุมปรึกษาหารือกำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในด้านต่าง ๆ แต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ประชาชนยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง ซึ่งต้องใช้เวลาดำเนินการอาศัยระบบราชการ และวัฒนธรรมภายในให้การที่จะเอื้ออำนวย นอกเหนือนโยบาย กลวิธี และระบบการดำเนินงาน

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง ประชาชนมีความคิดเห็นในด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาส่วนการรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การได้รับการชี้แจงรายละเอียดการจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การได้รับรู้ข้อมูลการจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทุกขั้นตอน และการได้รับการประชาสัมพันธ์ถึงข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำแผน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุเมธ โชตยะกุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าหลวง อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชากรผ่านสื่อต่าง ๆ ส่วนมากจะรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากเสียงตามสายหรือหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน ส่วนการรับรู้ข่าวสารจากผู้นำหมู่บ้าน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. และจากเว็บไซต์ อยู่ในระดับน้อย เพราะว่าประชาชนในพื้นที่ยังไม่เห็นความสำคัญของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและยังขาดความรู้ ขาดอุปกรณ์ เครื่องมือในการใช้อินเทอร์เน็ต

ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นในด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในการเสนอวิธีแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในสาระสำคัญของแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นการวางแผนจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นการจัดรูปแบบของการจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริงเนื่องจากในส่วนของการทำงานแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทางสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง ไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น เนื่องจากเลือกทำตามนโยบายที่ทางราชการกำหนดไว้ ไม่ค่อยมีอิสระในการคิดกำหนดกันเอง

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง ประชาชนมีความคิดเห็นในด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ทั้งนี้เนื่องจากในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมในการป้องกันยาเสพติด โดยให้ประชาชนได้เข้าร่วม เช่น โครงการสถานีตำรวจจำลองในสถานศึกษา โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข โครงการต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน โดยให้ครูพูดบรรยายให้ความรู้ในสถานศึกษาหน้า โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (TO BE NUMBER ONE) โดยโครงการต่าง ๆ ได้มุ่งเน้นในเรื่องของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นอย่างดี ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริงของ ธรรมนูญชีวิต จีรโชคนิธิโยธ และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ของ พระสงฆ์และประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัย พบว่า ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์และประชาชนตามหลักธรรม ในทางพระพุทธศาสนาเถรวาท ใน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ 3 ขั้นตอน คือ (1) การมีส่วนร่วมในขั้นต้น (2) การมีส่วนร่วมขั้นเตรียมการ (3) การมีส่วนร่วมในขั้นตัดสินใจปฏิบัติการ เช่น การเทศนาหรือการแสดงธรรม จัดแสดงธรรมขัดเกลานักโทษคดียาเสพติด 2) การมีส่วนร่วมของภาครัฐ 2 ขั้นตอน คือ (1) แนวทางการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ตามยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด (2) แนวทางการกิจของเทศบาลเมืองหนองคาย 3) การมีส่วนร่วมของภาครัฐและเอกชน คือ โครงการTo Be Number One ในทูลกระหม่อมหญิง อุบลรัตนราชกัญญาสิริวัฒนาพรรณวดี ทรงเป็นองค์ประธานโครงการโดยความร่วมมือรวมพลังจากภาครัฐและเอกชน กระตุ้นและปลูกจิตสำนึกของปวงชนในชาติให้มีความเข้าใจ และตระหนักในการแก้ไขปัญหายาเสพติด 4) การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน การสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืนใน 4 ขั้นตอน คือ (1) ปลูกจิตสำนึก (2) การคัดเลือกผู้นำ/คณะกรรมการชุมชน (3) ติดตามและประเมินผล (4) ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการนำศีล 5 ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันด้วย

ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง ประชาชนมีความคิดเห็นในด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนได้เข้ามาร่วมกันแก้ไขปัญหายาเสพติด ให้ความร่วมมือทั้งในส่วนของภาครัฐ และเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณทิวา มุณีแนม ศึกษาเรื่อง แนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหายาเสพติดในพื้นที่ไม่มีผู้จำหน่าย แต่มีผู้เสพยาเสพติดชนิดยาเสพติดที่แพร่ระบาดมากที่สุดอันดับแรก คือ น้ำกระท่อม นอกจากนี้ยังพบว่าชุมชนมีผู้นำที่มีความสามารถในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้เป็นอย่างดี ส่วนแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้แก่ ผู้นำชุมชนจะเป็นการสนับสนุน ส่งเสริมในการจัดโครงการกิจกรรมที่ผ่านการอบรมคุณธรรม จริยธรรม การให้ความรู้ถึงโทษพิษภัยของยาเสพติด การพัฒนาในด้านการกีฬาและการสร้างความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว อีกทั้งมีการจัดตั้งกฎระเบียบของตำบลที่เรียกว่า “ฮุกุมปากัต” และมีการจัดตั้งศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดเป็นของตำบลตนเองที่เรียกว่า “บ้านแสนสุข” รวมถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนนอกจากนี้เยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและผู้ปกครองให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และผู้นำชุมชนตำบลบาราเฮาะยังมีบทบาทสร้างความร่วมมือจากกลุ่มผู้นำด้วยกันเองที่สามารถทำงานเป็นทีม และสร้างระบบเครือข่าย มีรูปแบบบูรณาการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มผู้นำชุมชนให้รวมเป็นหนึ่งเดียวและประชาชนในพื้นที่

ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินการ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง ประชาชนมีความคิดเห็นในด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ทั้งนี้สถานีตำรวจภูธรเกาะช้างได้ดำเนินการวางแผนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมรับฟังสรุปผลการดำเนินงานตามแผน ซึ่งจะสอดคล้องของ กศิณการ์ ชูศรี ศึกษาเรื่อง รูปแบบการป้องกัน แก้ไข และบำบัดผู้ติดยาเสพติด ภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน และ ภาศิริเครือข่ายในพื้นที่บ้านทุ่งแม่บัว อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบและแนวทางการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชนและภาคีเครือข่าย ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่บ้านทุ่งแม่บัว อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา มีขั้นตอนการสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการ แก้ไขปัญหายาเสพติด ได้แก่ 1) มีการร่วมกันรับรู้ปัญหา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ 2) มีการจัดทำแผนร่วมกับชุมชน 3) การร่วมการปฏิบัติตามที่ได้วางแผน 4) มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมกัน และ 5) ร่วมกันประเมินผลจากการดำเนินกิจกรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานีตำรวจภูธรเกาะช้างควรทำการสำรวจความต้องการของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบให้ทั่วถึงและเป็นระบบ เพราะจะทำให้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ เช่น ร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ตลอดทั้งการจัดทำ และพัฒนาชุมชน
2. รัฐบาลควรสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การฝึกอบรม เพื่อสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างพอเพียง
3. ควรมีการเพิ่มการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด ทั้งผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น จากเสียงตามสายหรือหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน ผ่านทางอินเทอร์เน็ต เชื่อมโยงเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน และควรส่งเสริมให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจและส่วนร่วมพร้อมทั้งสามารถแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด
4. ควรส่งเสริมและจัดทำโครงการในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ
5. ควรมีการเตรียมความพร้อมโดยการสร้างจิตสำนึกร่วมกัน คิดว่าเป็นปัญหาของทุกคน ไม่ใช่ปัญหาของรัฐทางเดียว และทุกฝ่ายต้องมาร่วมมือกัน แก้ไขปัญหา และควรมีการลงมือปฏิบัติตามแผนงานร่วมแรง ร่วมใจ แก้ไขปัญหาในสำเร็จ โดยมีการดำเนินการกับผู้เสพ และกลุ่มเสี่ยง ด้วยความเอื้ออาทรให้อภัย และให้โอกาส

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธร เกาะช้าง
2. ศึกษาวิจัยศักยภาพของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้างในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดแบบบูรณาการเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กรรณทิวา มณีแนม. (2562). แนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้เฒ่า ชุมชนและประชาชนในพื้นที่ ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ . มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- กศิณการ์ ชูศรี. (2566). รูปแบบการป้องกัน แก้ไข และบำบัดผู้ติดยาเสพติด ภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน และ ภาควิชาในพื้นที่บ้านทุ่งแม่บัว อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา. กลุ่มงานจิตเวชและยาเสพติด โรงพยาบาลคลองหอยโข่ง อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- กฤษฎาภรณ์ ยุงทอง. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลนาजू อำเภอเมือง เพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ : กรณีศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนา เทศบาลตำบลนาजू. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. รัฐประศาสนศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2553). ถอดรหัส 3 การพัฒนา: ชุมชน สังคม ท้องถิ่น ประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: _____. (2548). การเมืองการปกครองตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน. กรุงเทพฯ :วีเจ. พริ้งดิ่ง. คณะรักษาความสงบแห่งชาติ.
- _____. (2545). การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ. คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง.
- ชิต นิลพานิช และกุลธนา ธนาพงศธร.(2532). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ชนบท. ในเอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปสำหรับการพัฒนาระดับตำบล หมู่บ้าน (พิมพ์ครั้งที่ 3, หน่วยที่8) .นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณัฐวรวัจน์ ตรีณาวงษ์. (2567). การมีส่วนร่วมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการป้องกันยาเสพติด กรณีศึกษาตำบลวังหามแห อำเภอชาลวันบุรี จังหวัดกำแพงเพชร (ออนไลน์). แหล่งที่มา :http://www3.ru.ac.th/mpastract/files/2565_1681982954_6414830003.pdf. (14 กุมภาพันธ์ 2567)
- ช่อผกา ไชยมงคล. (2553). “การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการช่วยเหลือผู้พิการจากโรคหลอดเลือดสมอง ตำบลสันป่าเปา อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ธัญกนกกรัซต์ จิโรชโคนิชโยธร และคณะ. (2564). แนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ
ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ของพระสงฆ์และประชาชนในเขตเทศบาลเมือง
หนองคาย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย วิทยาลัย วิทยาหนองคาย.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). การมีส่วนร่วมหลักการพื้นฐานเทคนิคและกรณีตัวอย่าง.
กรุงเทพฯ:598 Print.
- นัฐวุฒิ หนูทอง. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการค้ายาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัด
ชุมพร. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นิवास วิรัช. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่
ตำบลบ้านกลาง ของสถานีตำรวจภูธรเมืองลำพูน. รัฐประศาสนศาสตร บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บรรเจิด สอพิมาย. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา
องค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์
รัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นวิทยาลัย การปกครอง
ท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประมวล ศรีทอง. (2547). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
กรณีศึกษาถึงอำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์”. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปวีณา วีรยางกูร. (2554). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษา
องค์การบริหารส่วนตำบลอ้อมเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี.” การค้นคว้าอิสระ
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัย.
- ปริญพัชรา ชัยรัตน์. (2546). รายงานวิจัยปฏิบัติการของครอบครัวและชุมชนที่มีผลต่อผู้ติดยาเสพติด.
คณะมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พระมหาฉัตรเพชร สมาชิกโร (พื้นสันเทียะ).การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไข
 ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์. (ออนไลน์). แหล่งที่มา
 : <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/JSMIS/article/view/2090>. (14 กุมภาพันธ์ 2567)
- พูนสุข นิติวัฒน์. (2545). การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของ
 ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท
 กศ. ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ.
- วิสันต์ มาศรี. กิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
<https://sites.google.com/site/50010370034inetg22/kickrrm-rnrngkh-3d/kickrrm-kar pxngkan-laea-kaekhi-payha-ya-seph-tid> (14 กุมภาพันธ์ 2567).
- ศรีประกาย ทัดตานนท์. (2543). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันปัญหายาเสพติดของนักเรียน
 มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตคณะสังคม
 สังเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศศิวรรณ เรืองอำพันธ์. (2562). ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการสถานศึกษา
 ขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขของนักเรียนโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะจังหวัด
 สมุทรสาคร. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. วิทยาลัยครูสุริยเทพ
- สันติเอื้อจงประสิทธิ์. (2549). การบริหารท่องเที่ยวเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: บริษัท นวัตกรรม จำกัด.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2544). “รูปแบบการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา.” ข้าราชการ 22, 1
 ตุลาคม – พฤศจิกายน).
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. รายงานสถิติเกี่ยวกับยาเสพติด ประจำปี
 2534. กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน ป.ป.ส., 2536.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. นโยบายบริหารราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร :
 โรงพิมพ์ตำรวจ, 2555.
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. คู่มือหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร :
 (ม.ป.ป.), 2550.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สำนักมาตรฐานการศึกษา.สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักมาตรฐาน
อุดมศึกษาและทบวงมหาวิทยาลัย. **ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดวิชาการวิจัยชุมชน.**
กรุงเทพมหานคร : เอส. อาร์. พรินติ้ง, 2545.
- สุเชษ เชื้อภักดี. (2539). ตำราการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร :
บริษัทวัชรอินเตอร์ปรีนติ้งจำกัด, 2544. สุพัตรา สุภาพ. “ปัญหาสังคม”. **วารสารศ.อ.ส.** 22.
- สุพัตรา สุภาพ. (2539). **ปัญหาสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุขฤดี ธีชศฤงคารสกุล. (2543). **โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวง
ศึกษาธิการในเขตกรุงเทพมหานคร.** (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- สุเมธ โชตยะกุล. (2554) **การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วน
ตำบลท่าหลวง อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร. คณะสังคมศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย :**
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุนทรพิพรรณ กำปันทอง. (2551). **ปัญหาและอุปสรรคในการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ชุด
ปราบปรามยาเสพติดตำรวจภูธร จังหวัดยะลา.** ศูนย์บริการวิชาการและพัฒนานุเคราะห์
ด้านการป้องกัน และแก้ไข ปัญหาสารเสพติด. กลุ่มท้องถิ่นและภูมิภาคศึกษา สถาบันวิจัย
สังคม : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เสกสรร สงวนนาม. (2544) **“เจตคติต่อยาเสพติดและพฤติกรรมการป้องกันตนเองจรรยาเสพติด
ของนักศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุดรธานี”.**
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เสมาธรรม. จิตจำนงค์ กิติเกียรติ และ ชัยวัฒน์ สิทธิภราดร. (2532). **การพัฒนาชุมชน: การมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในงานพัฒนาชุมชน.** กรุงเทพฯ: พัฒนาหลักสูตร.
- วสันต์ มาศรี . **กิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
<https://sites.google.com/site/50010370034inetg22/kickrrm-rnrngkh-3d/kickrrm-kar-pxngkan-laea-kaekhi-payha-ya-seph-tid> (17 กุมภาพันธ์ 2567).

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วสันต์ ปวนปิ่นวงศ์. (2564). รัฐ สังคม ชุมชน: สถานการณ์ความเสี่ยงของเยาวชนต่อปัญหายาเสพติดในพื้นที่ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง. สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- อรพรรณ นาคมหาลาสินธุ์. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชน. วารสารกรมบัญชีกลาง.
- อิศราวุฒิ นลินวิจิตร. (2565). บทบาทการทำงานของสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดพื้นที่ชายแดนภาคเหนือกรณีศึกษาพื้นที่ ในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองและการปกครอง). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Best and Kahn James V. (1993). **Research in Education**. 7 th ed. Boston : Allyn and Bacon.
- Cohen , J.M. and Uphoff , N.T. Rural Development Participation : **Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation**. Rural Development Committee Center for International Studies , Cornell University, 1981.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). “**Determining Sample Size for Research Activities**”. Educational and Psychological Measurement. 30(3) : 607 – 610.
- Likert, R. (1967). “**The Method of Constructing and Attitude Scale,**” in Attitude Theory and Measurement. P.90-95. New York : Wiley & Son.
- United Nation. Department of Internation Economic and Social Affair. **Popular Participation as a Strategy for Promoting Community Level Action and Nation Development**. Report of The Meeting for The Adhoc Group of Expert. New York : United Nation , 1981.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง
ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☐ ในช่องที่ตรงกับข้อมูลส่วนบุคคลของท่านมากที่สุด

1. เพศ

☐ 1) ชาย

☐ 2) หญิง

2. อายุ

☐ 1) ไม่เกิน 30 ปี

☐ 2) 31 – 40 ปี

☐ 3) 41 – 50 ปี

☐ 4) 61 – 60 ปี

☐ 5) ตั้งแต่ 61 ปี ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

☐ 1) มัธยมศึกษาตอนต้น

☐ 2) มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.

☐ 3) อนุปริญญา หรือ ปวส.

☐ 4) ปริญญาตรี

☐ 5) สูงกว่าปริญญาตรี

4.อาชีพ

☐ 1) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

☐ 2) ประกอบธุรกิจส่วนตัว

☐ 3) รับจ้าง

☐ 4) ค้าขายรายย่อย

☐ 5) เกษตรกร

☐ 6) อื่นๆ (โปรดระบุ)

.....
๕. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

☐ 1) ไม่เกิน 10,000 บาท

☐ 2) 10,001 – 20,000 บาท

☐ 3) 20,001 – 30,000 บาท

☐ 4) 30,000 บาท ขึ้นไป

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบล

เกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ü ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การมีส่วนร่วมในการรับรู้					
1. รับรู้การจัดทำแผนพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
2. รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
3. ได้รับการชี้แจงรายละเอียดการจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
4. ได้รับการประชาสัมพันธ์ถึงข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
5. ได้รับรู้ข้อมูลการจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทุกขั้นตอน					
การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น					
6. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นการจัดรูปแบบของการจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
7. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นการวางแผนจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
8. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในสาระสำคัญของแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
9. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
10. ส่วนร่วมในการเสนอวิธีแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน					
การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม					
11. มีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและห่างไกลยาเสพติด					
12. ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านการให้คำปรึกษาปัญหายาเสพติด					

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
13. มีส่วนร่วมในการกำหนดโครงสร้างและผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันและ ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา					
14. มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา					
15. มีส่วนร่วมในการรายงานผลการดำเนินกิจกรรมด้าน การสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในชุมชน					
การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายา					
16. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหายาที่เกิดขึ้นในชุมชน					
17. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเมื่อมีประเด็นที่จะต้องตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
18. มีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคของการจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
19. มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน					
20. มีส่วนร่วมในการควบคุมสถานการณ์เมื่อเกิดปัญหาในชุมชน					
การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ					
21. มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
22. มีส่วนร่วมในการประชุมรับฟังสรุปผลการดำเนินงานตามแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
23. มีส่วนร่วมในการรับทราบผลการปฏิบัติงานตามแผน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
24. รับทราบข้อมูลการประเมินผลงานตามแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
25. มีส่วนร่วมในการติดตามการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาด้านการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในชุมชน					

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไข
 ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง อำเภอแม่สาย
 จังหวัดเชียงราย

คำชี้แจง โปรดแสดงความเห็นของท่านตามข้อมูลจริงเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยต่อไป

3.1 ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลเกาะช้าง
 ของสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง

.....

.....

.....

3.2 อุปสรรคของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกับสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง

.....

.....

.....

3.3 ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน
 แก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกับสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกิตรา สัมคศิริธรรม	รองอธิการบดี สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก รัฐศาสตร์ดุซงึนบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ พันธุ์งาม	คณบดี สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก ศึกษาศาสตร์ดุซงึนบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ดร.สุชาติ ใจภักดี	ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) อาจารย์ประจำหลักสูตร สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก ดุซงึนบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล

นายธงชัย แก้วประเสริฐ

ที่อยู่ติดต่อได้

บ้านเลขที่ 191 หมู่ที่ 4
ตำบลเกาะช้าง อำเภอ แม่สาย
จังหวัด เชียงราย 57130

วุฒิการศึกษา

ปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย